

- † Ego Evang. tit. S. Laurentii in Lucina presb. card. Cusentinus.
 † Ego Gregorius tit. S. Mariae Transt. presb. card. de Monte Elpero.
 † Ego Franc. Maria tit. S. Mariae in Ara-Caeli presb. card. a Monte.
 † Ego Octavius tit. S. Alexii presbyt. card. Paravicinus.
 † Ego Octavius tit. S. Praxedis presb. card. Aquaviva.
 † Ego Octavius tit. S. Sabinae presb. card. Bandinus.
 † Ego Lauren. tit. S. Laurentii in Pane et Perna presbyter card. Blanchettus.
 † Ego Bartholomeus tit. S. Mariae in Porticu presb. card. Caesius.
 † Ego Franciscus tit. S. Mariae de Populo presb. card. Mantica.
 † Ego Pompeius tit. S. Balbinae presb. card. Arignonus.
 † Ego Bonifacius tit. S. Hieronimi Iliricorum presb. card. Bevilaqua.
 † Ego Dominicus tit. S. Honufrii presb. cardinalis Tuscus.
 † Ego Robertus tit. S. Mariae in Via presb. card. Bellarminus.
 † Ego Dominicus Ss. Duodecim Apostolorum presb. card. Gymnasius.
 † Ego Antonius tit. S. Crucis in Hierusalem presb. card. Zapata.
 † Ego Innocentius tit. Ss. Nerei, et Achillei presb. card. Bubalus.
 † Ego Ioannes tit. S. Marci presb. card. de Vicentia.
 † Ego Iacobus tit. S. Stephani in Monte Coelio presb. card. Sannesius.
 † Ego Hieronymus tit. S. Blasii de Annulo presb. card. Pamphilius.
 † Ego Ferdinandus tit. S. Eusebii presb. card.
 † Ego Scipio tit. S. Chrysogoni presb. card. Burghesius.
 † Ego Ludovicus tit. S. Pancratii presb. card. Montis Regalis.

- † Ego Mapheus tit. S. Petri in Monte Aureo presb. card. Barberinus.
 † Ego Ioannes Garzia tit. Ss. Quatuor presb. card. Millinus.
 † Ego Marcellus tit. Ss. Quirici et Iulitae presb. card. Lantes.
 † Ego Franciscus Sfortia diac. card. in Via Lata.
 † Ego Alexander S. Laurentii in Damaso diac. card. Montaltus S. R. E. Vicecancellarius.
 † Ego Andreas S. Angeli in foro Piscium diac. card. Perettus.
 † Ego Ioannes Baptista S. Mariae in Cosmedin, diac. card. Detus.

CIV.

Suspensio abrogationis poenae excommunicationis contra ecclesiasticos Indiarum Occidentalium illicitae negotiationi vacantes inflictae¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Alias per nos accepto, quod in Indiarum occidentalium partibus inoleverat abusus, seu potius corruptela, ut clerici, etiam in sacris ordinibus constituti, ac etiam ecclesiarum parochialium rectores, aliaeque personae ecclesiasticae, partim sub praetextu, quod redditus sufficientes ad congruam sustentationem non haberent, partim aliis frivolis causis, sed potius avaritiâ adducti, diversis illicitae negotiationis generibus se se involvebant in ecclesiastici Ordinis dedecus, eorumque animarum perniciem et scandalum plurimorum; nos, talem abusum de medio tollere ac ecclesiasticas personas praedictas ab eorum erroribus ad rectam ecclesiasticae disciplinae normam revocare

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

Illicitam negotiationem ecclesiasticis interdixerat Paulus, abrogata tamen excommunicationis poena.

volentes, per nostras in simili formâ Brevis litteras¹ sub datum die septimâ maii pontificatus nostri anno II, motu proprio et ex certâ scientiâ nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, detestabilem huiusmodi abusum improbant, ecclesiasticis quibuscumque personis, et praesertim sacerdotibus, ne quodvis illicitae negotiationis genus quovis praetextu, causâ et occasione exercere auderent vel praesumerent, sub poenis a sacris canonibus et apostolicis constitutionibus contra illicitos negociatores inflictis per eos ipso facto incurrendis, expresse interdiximus et prohibuimus, et contra eosdem illicitos negociatores imposterum per easdem poenas cum omni rigore et severitate procedi voluimus, statuimus et ordinavimus, excommunicationis tantum poenam contra sacerdotes illarum partium illicitas negotiationes exercentes, per quascumque provinciales aut synodales constitutiones praesertim in Synodo Limanâ editas quomodolibet impositam et inflictam ex tunc perpetuo abrogavimus et annullavimus, prout in dictis litteris, quarum tenorem praesentibus haberi volumus pro expresso, plenius continetur.

Nunc huiusmodi abrogationem suspendit.

§ 2. Nunc autem, iustis de causis animi nostrum moventibus, motu et scientiâ ac potestatis plenitudine similibus, abrogationem et annulationem excommunicationis poenae, per nos, ut supra, factas, ad nostrum et Sedis apostolicae beneplacitum suspendimus, ac suspensas esse decernimus et declaramus, ita ut interim excommunicationis poena sacerdotes praedictos illicitae negotiationi vacantes, prout ante abrogationem et annulationem praedictas, arceat et afficiat, ac synodales constitutiones praesertim synodi Limanae praedictae in suo robore permaneant, perinde ac si huiusmodi abro-

¹ Quas vide supra pag. 405 (R. T.).

gatio et annullatio non emanasset¹, dictis tamen litteris in suo robore permansuris. Non obstantibus priori nostrâ voluntate, ac aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Tusculi sub annulo Piscatoris die IX iunii MDCVIII, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 9 iunii 1608, pontif. anno IV.

CV².

Facultas superioribus Religionum transmittendi religiosos in Indias Occidentales³ per aliam viam, quam per Lusitaniam⁴.

Paulus Papa V.

Universis et singulis praesentes litteras inspecturis, salutem et apostolicam benedictionem.

Sedis Apostolicae providentia circumspecta, quae ratione suadente aliquando decrevit, experientiâ deinde comperto mutatione indigere, nonnumquam immutat, prout re mature discussâ in Domino iudicat expedire.

§ 1. Alias siquidem felicis recordationis Gregorius Papa XIII praedecessor noster, certis tunc expressis causis adductus, per suas in simili formâ Brevis litteras sub datum die XXVIII ianuarii MDLXXXV, pontificatus sui anno XIII⁵, omnibus pa-

¹ Edit. Main. habet *emanasset* (R. T.).

² Hanc Constitutionem iterum Cocquelinus edidit in sequenti volumine edit. Main. pag. 293 sub numero CCCXIV: nos semel edimus, nam secunda recensio Cocqueliniana nil habet diversi ab hac prima (R. T.).

³ Vel potius, uti postea dicemus, *Orientales* (R. T.).

⁴ Ex Regest. in Secret. Brev.

⁵ Hae litterae in *Bullario* non sunt (R. T.).

Exordium.

Gregorius XIII prohibuit, quominus quis ad Chinam, Japoniamve ad missiones exercendas proficisceretur sine licentia Sedis Apostolicae.

triarchis et episcopis, etiam provinciae Chinae et Japonis, sub interdicti ecclesiastici et suspensionis ab ingressu ecclesiae et pontificalium exercitio, aliis vero sacerdotibus, clericis et ministris ecclesiasticis, tam saecularibus quam cuiusvis Ordinis regularibus, cuiuscumque status, gradus et conditionis existerent, sub excommunicationis maioris poenis ipso facto incurrendis, interdixit et inhibuit, ne ad easdem regiones et provincias Iaponicas, Evangelii praedicandi vel Doctrinam Christianam docendi aut sacramenta ministrandi aliave munia ecclesiastica obeundi causâ, sine suâ et Sedis Apostolicae expressâ licentiâ proficisci auderent.

§ 2. Postmodum autem recolendae memoriae Clemens Papa VIII, similiter praedecessor noster, accepto, quod tam Chinae et Japonum, quam aliae illis vicinae et adiacentes insulae, regiones et provinciae, ac finitima regna Indiae Occidentalis¹ amplissima et populis refertissima erant, et pro tantâ animarum multitudine ad fidem catholicam traducenda, et spiritualibus alimentis fovenda, plures operarii ac ministri necessarii erant, quam ex solâ religiosorum Societate Iesu haberi poterant, omnibus et singulis Mendicantium Ordinum magistris seu prioribus generalibus tunc et pro tempore existentibus indulgit, ut, cum necessitas postulasset, quoslibet Ordinis sui spectatae vitae et eruditionis religiosos, quos nimirum ad praedicta officia et ministeria idoneos et utiles fore in Domino iudicarent, per Lusitaniam dumtaxat et susceptâ inde navigatione, in Indias et civitatem Goanensem atque ad superiores Ordinum in illis partibus existentes transmittere, et tam ipsi sic transmittendi, quam alii superiorum Ordinum religiosi in eisdem Indiarum partibus existentes,

¹ Videretur potius legendum *Orientalis* (R. T.).

et ad hoc munus obeundum a suis magistris, ministris vel prioribus generalibus seu aliis superioribus electi et approbati, tam ad Iaponicas praedictas, quam ad alias proximas et adiacentes, etiam Chinae et finitimorum regnorum et Terrae firmae Indiae Orientalis, insulas, regiones et provincias accedere possent. Caeterum omnibus et singulis religiosis cuiuscumque status, gradus, ordinis et conditionis essent, sub excommunicationis maioris, a qua non nisi a Romano Pontifice, praeterquam in mortis articulo, absolvi possent, necnon privationis vocis tam activae quam passivae, ac dignitatum, administrationum et officiorum quorumcumque, necnon inhabilitatis ad illa et alia imposterum obtinenda ac exercenda, poenis ipso facto absque ullâ declaratione incurrendis, interdixit et prohibuit, ne ex insulis Philippinis nuncupatis, sive qualibet aliâ Indiarum Occidentalium, vel quae pro partibus Indiarum Occidentalium tunc habebantur, parte ad illas pertinente, ad Iaponicas et alias illis proximas adiacentes et finitimas insulas, provincias et regiones praedictas (etiam quorumcumque privilegiorum eis vel suis Ordinibus a dicto Clemente et Romanis Pontificibus praedecessoribus suis sub quibuscumque tenoribus et formis, in genere vel in specie, etiam super facultate praedicandi verbum Dei per universum mundum, eatenus concessorum, seu imposterum etiam concedendorum, approbandorum et innovandorum, nisi in illis de prohibitione huiusmodi et interdicto specialis, specifica et expressa mentio cum sufficienti derogatione fieret, aut quovis alio praetextu et quaesito colore) proficisci et transire auderent vel praesumerent, et si qui eatenus vel imposterum secus facerent, postquam moniti essent, statim sub eisdem poenis, omni

¹ Edit. Mau. inepte legit *et* (R. T.).

morâ et excusatione cessante, ad dictas Insulas Philippinas vel alias partes Indiarum Occidentalium reverti et redire omnino tenerentur, et ad id per quoscumque iudices ecclesiasticos sub eisdem et aliis eorum arbitrio infligendis poenis cogi et compelli possent: prout in dictis Gregorii ac praedictis Clementis praedecessorum desuper etiam in formâ Brevis sub datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die XII decembris MDC, pontificatus sui anno IX, confectis litteris plenius continetur¹.

Paulus concedit iter per aliam viam sibi benevisam faciant.

§ 3. Cum autem, sicut ex insinuatione carissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici accepimus, experientiâ comperit sit, quod prohibitio accedendi ad Indias et civitatem Goanensem aliâs quam per Lusitaniam, nec qui sperabatur ex eo fructum protulit, neque Catholicae Fidei propagationis negotio utilis fuit; nos pastoralis officii nostri debito, ut tantum opus Dei, omni sublato impedimento, libere peragi possit, quantum humilitati nostrae ex alto conceditur, providere volentes, dictarumque litterarum Gregorii et Clementis praedecessorum tenores praesentibus pro expressis habentes, omnibus et singulis Mendicantium Ordinum magistris, ministris seu prioribus generalibus, aut aliis quocumque nomine nuncupatis Ordinum capitibus nunc et pro tempore existentibus, ut, cum necessitas postulaverit, quoslibet Ordinis sui spectatae vitae et eruditionis religiosos, quos nimirum ad praedicta officia et munia idoneos et utiles fore in Domino iudicaverint, ad superiores Ordinum in illis partibus existentes, etiam per aliam viam quam per Lusitaniam, in Iaponicas et alias illis proximas adiacentes et finitimas insulas, provincias et regiones praedictas, servatâ in reliquis dictarum litterarum Clementis

¹ Quas vide in tom. X pag. 631 (R. T.).

praedecessoris formâ in omnibus et per omnia, et non aliâs, transmittere libere et licite valeant, auctoritate apostolica, tenore praesentium, indulgemus.

§ 4. Non obstantibus interdicto et prohibitionibus, ac litteris dictorum praedecessorum, aliisque praemissis, nec non apostolicis, ac in synodalibus, provincialibus et universalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus, nec non praedictae Societatis Iesu, aliarumque Religionum provinciarum et regionum praedictarum, iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis, et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, et litteris apostolicis, illis eorumque praelatis, superioribus et personis, etiam particularibus sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, etiam motu proprio, et ex certâ scientiâ, ac de apostolicae potestatis plenitudine, in genere vel in specie, ac aliâs quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus (etiâsi pro illorum sufficienti derogatione aliâs de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset) tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omissis et formâ in illis traditâ observatâ inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, hac vice specialiter et expresse, in quantum nostris prohibitioni et interdicto aliisque praemissis adversentur, harum serie derogamus, ac derogatum esse et censi, neque illa eis

Derogatio contrariorum.

¹ Praep. in nos addimus (R. T.).

ullatenus suffragari, volumus et declaramus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Transumptis
idem addit.

§ 5. Et quia difficile foret, praesentes litteras, ubicumque usus venerit, ostendi et publicari, volumus, ut earum exemplis, etiam impressis, manu notarii publici, vel alicuius dictarum Religionum secretarii subscriptis, et personae in dignitate ecclesiastica constitutae vel cuiusvis ex generalibus praedictis sigillo munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si essent exhibitae, vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die 11 iunii MDCVIII, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 2 iunii 1608, pontif. an. IV.

CVI.

Ampliatio privilegiorum Militiae sancti Stephani circa annuas pensiones ecclesiasticas, habitumque a Militibus deferendum.

Paulus Episcopus
Servus Servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam

Exordium.

Dum generosa militum Militiae sancti Stephani Papae et Martyris, sub felici religiosissimi principis Ferdinandi magni Hetruriae sibi subiectae ducis et dictae Militiae magistri auspicio, gubernio, et directione plurimum progredientis, gesta, laudabilesque et gloriosas contra nefarios Turcarum ausus reportatas victorias animo perpendimus; dignum, quin po-

1 De institutione totoque statu huius Militiae, vide in Constit. LXX Pii IV *His quae in h. n. edit. LV in tom. VII pag. 158.*

tius debitum arbitramur, ut eosdem milites, utpote Domini nostri Iesu Christi athletas acerrimos, peculiariter beneficentiae nostrae largitate presequamur, eorumque commodis et congruae sustentationi opportune consulamus, ut ipsi exinde ad maiora ab ipsorum Turcarum copiis trophaea reportanda alacriores redantur et promptiores.

§ 1. Alias siquidem felicis recordationis Pius Papa IV praedecessor noster (post erectionem et institutionem dictae Militiae sub regula sancti Benedicti, per clarae memoriae Cosmum tunc Florentiae et Senarum ducem in ducatu Florentiae, de licentia Sedis Apostolicae ipsi Cosmo duci per litteras eiusdem Pii praedecessoris attributa, antea factam) eidem Cosmo duci magno magistro, nec non conventui, militibus, priori, caeterisque ministris ecclesiae dicti conventus et aliis personis, etiam in sacris, etiam presbyteratus ordinibus constitutis, etiam quaecumque, quotcumque, et qualiacumque, cum cura et sine cura, beneficia ecclesiastica obtinentibus, eorumque beneficiis, praepatoriis, sive commendis, rebus et bonis, diversas exemptiones, etiam a iurisdictione Ordinariorum, libertates, immunitates, etiam a contributione decimarum et onerum, indulta, privilegia, facultates, indulgentias, gratias spirituales et temporales benigne concessit, et largitus fuit, atque inter caetera indulisit omnibus et singulis dictae Militiae militibus, etiam coniugatis, ac etiam bigamis, aliisque praedictis, ut singuli singulas pensiones annuas, usque ad summam ducatorum ducatorum auri de Camera, super quorumvis cathedralium, et metropolitinarum, aliarumque ecclesiarum, monasteriorum, prioratum, canonicatum et praebendarum, dignitatum, personatum, administrationum et officiorum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum

Pius IV immunitates et exemptiones decimis et alias gratias et signanter facultatem retinendi et transferendi annuas pensiones ducatorum ducatorum militibus omnibus sancti Stephani concessit.

cura et sine cura, saecularium et quorumvis Ordinum regularium, fructibus, proventibus, iuribus, obventionibus, et emolumentis, alias sibi canonice reservandas, cumulative cum quibusvis aliis pensionibus annuis, quas illos ex quovis alio privilegio apostolico pro tempore percipere contingeret, ad vitam percipere, exigere et levare, ac in suos usus et utilitatem convertere, libere et licite valerent, prout in eiusdem Pii IV praedecessoris binis litteris, prioribus nimirum sub kalendis februarii, posterioribus vero sub nonis iulii datum¹ pontificatus sui anno tertio confectis, plenius continetur.

Pius V iudicium obtinendi pensiones militibus istis abstulit et obtentis per contractum matrimonium vacare decrevit in constitutione *Sacrosanctum*.

§ 2. Successive vero pia memoriae Pius Papa V, etiam praedecessor noster, per suam quae incipit: *Sacrosanctum*, desuper editam constitutionem², revocavit et abolevit omnia et quaecumque privilegia, facultates, dispensationes et indulta percipiendi similes pensiones, fructus et alias res ecclesiarum, monasteriorum et aliorum beneficiorum et officiorum ecclesiasticorum, saecularium et regularium, dicti sancti Stephani caeterisque Militiis et hospitalibus, eorumque militibus, fratribus et personis tam clericis quam coniugatis, quibusvis modo et forma ac quibuscumque de causis concessa et approbata, ita quod ipsi sive coniugati, sive bigami, sive clerici, sive etiam presbyteri, nullas de caetero reciperent, sed eas solas, quas tunc habebant, retinerent, et eae quoque per futurum contractum matrimonii extinctae censerentur, prout in eadem constitutione latius continetur.

Sixtus V Bullam Pii V quoad istos milites revocavit in Constitutione *ca. xvi. tom. IX pag. 499. Circumspecta.*

§ 3. Postmodum recolendae memoriae Sixtus Papa V, similiter praedecessor noster, considerans suis potissimum temporibus huiusmodi milites, pro Dei et christiani nominis gloria et fidei catho-

1 Quae leguntur in *Bull.* tom. cit. p. 161 (n. r.).
2 Quam vide ibid. pag. 709 (n. r.).

Bull. Rom. - Vol. XI. 64

licae defensione, non solum saepius in diversis expeditionibus contra, etc. *Omittitur residuum, quia tota Bulla legitur loco hic in margine indicato.*

§ 4. Cum autem, sicut nobis innotescit, dicta Militia, sub felicibus ipsius Ferdinandi magni ducis auspiciis, fortium et strenuorum militum, triremumque et aliorum navigiorum bellicis et nauticis apparatibus optime instructorum numero copioso aucta, ipsique illius milites, piratarum infidelium oras Tyrrheni¹ maris passim infestantium excursionibus et depredationibus armata classe obsistentes, non solum Italiam ipsam pluries ab incursionum huiusmodi damnis et incommodis, magno eius bono, egregia animi fortitudine tutati sint, sed etiam in ipsorummet infidelium dominia et regiones magnis ausis summo cum vitae fortunarumque discrimine irrumpentes, graves eis clades, oppidorum expugnationes et direptiones intulerint, ac partis non semel de illis insignibus victoriis eorundem audaciam represserint, vires fregerint, impios conatus contuderint, ac perinde se se magna sui gloria et nominis Christiani commendatione formidabiles eis reddiderint hisce; et aliis rebus praeclare gestis cum de ipsa Italia atque adeo tota republica christianam optime meriti et apud etiam exteris nationes inclutam magnanimitatis reique militaris peritiae famam adepti sint; ipsaque Militia, tum dicti Ferdinandi magni ducis, qui maiorum suorum vestigiis insistens in hoc eius eminentiori animi studio et cura incumbit, praestanti virtute et potentia, tum etiam propriorum militum fortitudine eximia, clarior et illustrior in dies evadat; et quemadmodum lucusque reipublicae christianae adversus infidelium incursiones magno propugnaculo fuit, ita etiam de caetero in expeditionibus contra eosdem

Paulus ex causis, quae hic recensentur.

1 Edit. Main. legit *Tyrrenique* (n. r.).

Gratias et facultates a Pio IV et Sixto V percipiendi pensiones militibus tam laicis quam clericis, tam coniugatis quam bigamis, concessas restituit et ad summam ducatorum quadringentorum extendit, etiam ad favorem illegitimorum.

infideles pro fidei catholicae defensione pari vel maiori adiumento esse possit:

§ 5. Nos idcirco, eam magis in dies florere ac novis incrementis augeri desiderantes, illiusque milites pro insigni eorum virtute, ac in nos et Sedem Apostolicam devotâ propensione, speciali aliquâ apostolicâ beneficentiae gratiâ cohonestare volentes, omniumque et singularum litterarum et constitutionum praedictarum tenores praesentibus pro expressis habentes, necnon dictum Ferdinandum magnum ducem, ac conventus huiusmodi singulares personas, a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existant, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, dicti Ferdinandi magni ducis nobis desuper porrectis supplicationibus inclinati, facultatem et indultum percipiendi et exigendi pensiones annuas usque ad summam ducentorum ducatorum auri de Camera huiusmodi militibus praedictis, tam laicis quam clericis, etiam coniugatis, etiam bigamis, aliisque etiam presbyteris per Pium IV concessa, et per Pium V revocata, deindeque per Sixtum V praedecessores praedictos adversus ipsam revocationem in integrum restituta, reposita et revalidata, ac de novo etiam concessa, ut praefertur, ac singulas eorum Pii IV et Sixti V praedecessorum desuper confectas litteras, usque ad summam quadringentorum ducatorum auri de Camera huiusmodi in totum [ita quod omnes et singuli milites dictae Militiae, nunc et pro tempore existentes, tam laici quam clerici, etiam coniugati et bigami, aliique, etiam presbyteri, etiam illegitimi ex quovis reprobato vel damnato coitu procreati, deinceps in perpetuum quas-

cumque pensiones annuas, usque ad summam praefatam quadringentorum ducatorum auri de Camera, super quibusvis cathedralium et metropolitanarum, aut aliarum ecclesiarum, monasteriorum, prioratum, canonicatum, praebendarum, dignitatum, personatum, administrationum, officiorum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum, cum curâ et sine curâ, saecularium et quorumvis Ordinum regularium huiusmodi fructibus, redditibus, proventibus, iuribus, obventionibus et emolumentis, ac distributionibus etiam quotidianis, aliâs eis canonice reservandas, etiam cumulative cum quibusvis aliis pensionibus annuis (quas ex quovis alio privilegio, seu indulto, aut dispensatione apostolicâ eis in genere, vel communiter, seu eorum cuilibet nominatim et singillatim, etiam in unâ non factâ mentione de aliâ vel aliis, ante et post datam praesentium quodcumque concessa aut concedenda¹ usque ad quamcumque summam dictis quadringentis ducatis longe maiorem de praesenti percipiunt et pro tempore percipient) ad vitam retinere, percipere, exigere, levare, et recuperare, inque suos usus et utilitatem convertere; libere et licite valeant et ex iis, tam laici quam clerici, coniugati et non coniugati, ratione pensionum² huiusmodi, quas sic pro tempore perceperint, ad incedendum in habitu et tonsurâ clericali, deferendumque vestes talares iuxta praefatam Sixti praedecessoris constitutionem³ minime teneantur, neque ad id obligati existant, aut aliquâ ratione cogi aut compelli possint; neque ipsarum pensionum, vel, illarum loco, fructuum, reddituum et proventuum huiusmodi reservationes, ob non delationem habitus, tonsurae aut vestis huiusmodi,

¹ Potius lege: concessas aut concedendas (R. T.).
² Edit. Main. legit pensionis... quas (R. T.).
³ Cuius lege § 8 (R. T.).

seu per contractum matrimonii, seu per bigamiam quamcumque, etiam supervenientem, aut per exercitium militiae, et quoscumque actus bellicos clericis et ecclesiasticis personis de iure et per sacros canones prohibitos, nimirum militares (et¹ sanguinis effusione, membrorum mutilatione et morte infidelium subsequatâ), minime cessent et expirent, aut cassatae vel extinctae dici aut censi possint; sed ipsi milites nihilominus, ut prius, pensiones ac fructus, redditus et proventus huiusmodi percipere et exigere possint et valeant; et², dummodo habitum militare (vestes nimirum laicales communes cum insignibus crucis dictae Militiae consuetis, iuxta alias dicti Sixti V praedecessoris super declaratione huiusmodi habitus militaris, sub datum videlicet pridie kalendas februarii pontificatus sui anno IV, quae incipiunt: *Pastoralis*, editas litteras³ deferant, utique constitutioni⁴ eiusdem Sixti V praedecessoris plenè satisfacere intelligantur et censeantur] auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, extendimus et ampliamus, et, quatenus opus sit, usque ad dictam summam quadringentorum ducatorum huiusmodi de novo concedimus.

Clausulas praeservativas apponit.

§ 6. Decernentes facultatem et indultum huiusmodi, et litteras Pii IV et Sixti V praedecessorum eorundem desuper editas, ex nunc perpetuo extensas et ampliatas esse et fore; nec praemissa ac praesentes litteras de subreptionis, obreptionis et nullitatis vitio, seu intentionis nostrae vel quovis alio defectu, notari, impugnari, invalidari, aut ad viam et terminos iuris reduci, seu adversus illas quodcumque iuris, gratiae, vel facti re-

¹ Nempe etiam, ut legitur tom. IX p. 193 b. (R. T.).
² Particulam et nos addimus ex cit. loco parallelo (R. T.).
³ Quas vide in tom. IX pag. 69 (R. T.).
⁴ Nempe Constit. cxxi. ibid. pag. 69 (R. T.).

medium impetrari, aut etiam motu, scientiâ et potestatis plenitudine similibus concedi posse, aut debere, neque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum suspensionibus, revocationibus, limitationibus, aliisque contrariis dispositionibus a nobis et successoribus nostris, ac Sede Apostolicâ, quavis de causâ, quantumvis iustâ, pro tempore emanatis et emanandis comprehendi, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori datâ, per dictum Ferdinandum magnum ducem et magistrum, et milites dictae militiae pro tempore existentes, quodcumque eligendâ, concessas esse et censi; sicque per quoscumque iudices, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, etiam de latere legatos et vicelegatos, dictaeque Sedis nuncios (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) ubique iudicari et definiri debere, irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 7. Quocirca venerabilibus fratribus nostris Florentino et Pisano archiepiscopis, ac dilecto filio causarum curiae Camerae Apostolicae generali auditori per apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel aliam, seu alios, praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte Ferdinandi magni ducis, ac conventus et militum praedictorum, seu alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, cisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ eos et eorum quemlibet

Exequutores deputat.

eisdem praesentibus et in eis contentis quibuscumque pacifice frui et gaudere: non permittentes eos desuper a quoquam quomodolibet indebite molestari; contradictores per censuras ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio
quoruncumque
contrariorum.

§ 8. Non obstantibus recolendae memoriae Bonifacii papae VIII pariter praedecessoris nostri de una, et in concilio generali edita de duabus dietis, dummodo non ultra tres dietas aliquis vigore praesentium ad iudicium trahatur, necnon Pictaviensis concilii contra illegitimos, ac dicti Pii V praedecessoris revocatoriâ, ac illâ quae¹ inter alia vetuit², gratias huiusmodi suis excludi temporibus, et, quod sibi licere non est passus, etiam suis successoribus non licere iudicavit³, nec non praefatis Sixti V praedecessoris, et quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac in conciliis etiam generalibus editis, et quarumcumque ecclesiarum, monasteriorum et Ordinum praedictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem ecclesiis, monasteriis et Ordinibus, eorumque praesulibus, capitulis, conventibus, superioribus, et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium forsitan quomodolibet concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus et singulis, ac aliis quae praesenti gratiae obesse possent (etiâsi pro illarum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis teno-

¹ Forsan legendum qua (R. T.).

² Ex § 9 cit. Constit. Pii V lege voluit, et paulo post explodi pro excludi (R. T.).

³ Ex cit. § Pii V legerem indicavit (R. T.).

ribus, specialis, specifica, individua et expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret), tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse plenissime derogamus, ac derogatum esse volumus et discernimus, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter aut divisim, ab eâdem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Nulli ergo, etc.

Datum Romae apud sanctum Marcum, anno Incarnationis Dominicae millesimo sexcentesimo octavo, XIV kalendas iunii, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 18 iunii 1608, an. pontif. IV.

CVII.

Quod rectores ecclesiarum parochialium Indiarum Occidentalium et Orientalium, ab iis qui in ecclesiis et domibus fratrum et monialium Ordinis sancti Francisci de Observantiâ sepeliuntur, eam tantum quaerant eleemosynam, quae a Concilio Tridentino praescripta et a Pio V explicata fuit¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Expositum nobis nuper fuit pro parte dilecti filii Matthaei de Recalde vicecommissarii generalis Indiarum Occidentalium Ordinis fratrum Minorum sancti Francisci de Observantiâ, quod recto-

Rectores ecclesiarum parochialium Indiarum introduerunt abusus quosdam circa eleemosynas eorum, qui in domibus fratrum

¹ Vide aliam similem huic Constit. in favorem fratrum S. Augustini supra pag. 196 (R. T.).

et monialium de
Observantiâ se-
peliabantur;

res parochialium ecclesiarum Indiarum Occidentalium et Orientalium, ne christifidelium, qui pro tempore ab humanis decedunt, cadavera ita commode in ecclesiis fratrum et monialium dicti Ordinis ecclesiasticae sepulturae tradi valeant, ut in eorum parochialibus ecclesiis valerent, de consilio forsitan suorum superiorum abusum introduxerunt, ut maiorem scilicet eleemosynam ab illis exigant, qui in ecclesiis dicti Ordinis sepeliuntur, quam si in propriis ecclesiis sepelirentur, ita ut christifideles, qui in ecclesiis huiusmodi sepeliri desiderant, parem ad minus parochialibus ecclesiis eleemosynam relinquere debeant, ratione eorum sepulturae, ei¹, quam ecclesiis Ordinis huiusmodi relinquunt.

Et quoad eleemosynam missarum quas pro anima sua a dictis fratribus dicendas quis relinquebat.

§ 2. Et quod peius est, si quis pro animae suae refrigerio nonnullas missas a fratribus praedicti Ordinis celebrandas reliquerit, praetendunt parochi eleemosynam ratione missarum huiusmodi relictam inter ipsos et fratres praedictos dividendam esse.

Necnon quoad cogendos aliquos, ut in dictis ecclesiis parochialibus sepeliuntur.

§ 3. Et ulterius iidem rectores (de mandato forsitan suorum Ordinariorum) filios (quorum patres in ecclesiis dictorum fratrum vel monialium sepulti sunt, aut sepulturam particularem pro se et suis habent) nullâ consuetudine legitime suffulti in eorum parochialibus ecclesiis sepeliri, et dictos patres ad hoc, ut dictis parochialibus ecclesiis sepeliantur, cogere et compellere contendunt, et quotquot fratres regulares defunctum aliquem ad ecclesiasticam sepulturam in suas regulares ecclesias comitantur, tot etiam saeculares sacerdotes, aut clericos assumi volunt, in maximum domorum et monasteriorum dicti Ordinis praecudicium, eo quod multi, duplicis huiusmodi funerum impensae difficultate deterriti, in dietis re-

¹ Edit. Main. legit ea; aliqua emendatio requirebatur (R. T.).

gularibus ecclesiis sepulturam eligere nequeunt; unde fit, ut dicti Ordinis ecclesias mortuorum sepulturis, et consequenter eleemosynis, etiam quae in suffragium animarum fieri consueverunt, paulatim destitutas iri verendum sit.

§ 4. Quare dictus Matthaeus nobis humiliter supplicari fecit, ut domorum et monasteriorum, necnon fratrum et monialium dicti Ordinis illarum partium indemitati consulere, ac aliâs in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

§ 5. Nos igitur huiusmodi abusus e medio tollere, ac dicti Ordinis eiusque religiosorum utriusque sexus, ut maiores in vineâ Domini fructus in dies afferre studeant, commoditatibus, quantum cum Domino possumus, prospicere cupientes, de consilio venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium consultationibus et negotiis episcoporum et regularium praepositorum, omnibus et singulis parochialium ecclesiarum in partibus Indiarum, tam Occidentalium quam Orientalium, rectoribus, nunc et pro tempore existentibus, harum serie interdicimus et prohibemus, ne, sub excommunicationis maioris latae sententiae poenâ, a quâ non nisi a nobis, seu a Romano Pontifice pro tempore existente, praeterquam in mortis articulo, absolvi possint, ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus maiorem eleemosynam ab iis, qui in dictarum domorum utriusque sexus Ordinis sancti Francisci ecclesiis sepulturam eligunt et sepeliuntur, eâ quam illis praescribit Concilium Tridentinum sess. XXV, cap. XIII (iuxta explicationem a felicis recordationis Pio Papa V praedecessore nostro emanatam sub datum Romae apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDLXVII decimoseptimo kalendas iunii, pontificatus sui anno II¹) quovis

Supplicatum itaque fuit Papae pro opportuna provisione.

Qui dictis rectoribus praecipit, ut solum cogant eleemosynam quam praescripsit Concilium Tridentinum, sess. XXV, cap. III, et explicavit Pius V.

¹ Quam vide in tom. VII pag. 573 (R. T.).

praetextu aut occasione, etiam de consilio, consensu et mandato suorum Ordinariorum, exigere;

Nec ad sepeliendum in parochialibus cogere posse, qui in domibus dicti Ordinis sepulturam elegerunt.

§ 6. Nec filios, quorum patres in ecclesiis dictorum fratrum et monialium sepulti sunt, aut sepulturam particularem pro se et suis habent, in eorum parochialibus ecclesiis sepeliri, et dictos patres ad hoc, ut in dictis parochialibus sepeliantur, cogere valeant seu praesument.

Excoquiatores huius constitutionis deputat.

§ 7. Quocirca dilectis filiis curiae causarum Camerae Apostolicae generali auditori, ac Indiarum Occidentalium et Orientalium Societatis Iesu provincialibus pro tempore existentibus, per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte superiorum et fratrum cuiuscumque domus et monasterii dicti Ordinis illarum partium fuerint requisiti, vel eorum aliquis fuerit requisitus, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant, auctoritate nostra, illorum omnium et singulorum effectu pacifice frui et gaudere: non permittentes eos desuper a quoquam quavis auctoritate quomodolibet indebite molestari; contradictores quoscumque et praemissis non parentes, eisque auxilium, consilium vel favorem, publice vel occulte, directe vel indirecte, quomodolibet praestantes, per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione posposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Contrariisque derogat.

§ 8. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac ecclesiarum domorum et monasteriorum, et Ordinis huiusmodi, etiam iuramento, confirmatione

apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, et litteris apostolicis, quibusvis ecclesiis, ac illarum rectoribus, aut quibuscumque aliis, sub quibuscumque tenoribus et formis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, et approbatis: quibus omnibus et singulis, eorum tenores, praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 9. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici suscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae, vel ostensae.

Transumptis quoque credi mandatur.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxv iunii mdcviii, pontificatus nostri anno iv.
Dat. die 25 iunii 1608, pontif. an. iv.

CVIII.

De Ambitu fratibus Eremitis Ordinis sancti Augustini interdicto¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Admonemur pastoralis officii nostri debito diligentius prospicere, ne religiosi, qui regularem vitam professi saeculo renunciarunt, ad dignitates et officia per emendicata suffragia ambitiosus pateat accessus².

Exordium.

§ 1. Quocirca motu proprio, et ex certa scientia nostra, ac de apostolicae pote-

Ambitus prohibetur praetulis huius Ordinis.

¹ Alia de his fratribus vide in Alexandro IV Constit. xxx Licet tom. III pag. 636.

² De hac ipsa re vide Constit. Clem. VIII supra pag. 436 huius voluminis

statis plenitudine, dilectis filiis priori generali, ac provincialibus, et reliquis Ordinis sancti Augustini fratrum Eremitarum praelatis, nunc, et pro tempore existentibus, in virtute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis poena ipso facto incurrenda, praecipimus et mandamus, ne ad instantiam et requisitionem quarumcumque personarum, tam laicarum quam ecclesiasticarum extra dictum Ordinem constitutarum, etiam cardinalatus honore, et quaecumque saeculari dignitate et excellentia, etiam ducali, regali, et imperiali fulgentium, cuiusvis dicti Ordinis religioso ullam gratiam concedere, vel poenas aliquas remittere, seu gradus, honores, dignitates, officia, et administrationes, functiones, et praeturas eiusdem Ordinis concedere audeant.

Favores excoquiatorum poena.

§ 2. Quinimo dicti Ordinis fratres et religiosos, qui, contra decreta, hac via et his mediis per conquisitos favores et suffragia aliquid sibi procuraverint, ad talia et similia ac etiam maiora in eodem Ordine consequenda perpetuo inhabiles declaramus.

Prohibitionis ampliatio.

§ 3. Insuper dictis religiosis et fratribus eiusdem Ordinis quibuscumque sub eisdem poenis praecipimus, et expresse interdiciamus, ut non solum in praemissis omnibus favores huiusmodi minime procurare, sed nec etiam sponte oblatos aut ab eis minime procuratos recipere, et similiter ne ad hunc effectum munera aliqua praedictis personis exhibere audeant seu praesument.

Derogatio contrarium.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, dictique Ordinis statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, caeterisque contrariis quibuscumque: aut si eisdem Ordini, et fratribus praedictis, communiter aut divisim, ab apostolica sit Sede

indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Transumptorum fides.

§ 5. Volumus autem, quod praesentium litterarum transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris die iv iulii mdcviii, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 4 iulii 1608, pontif. an. iv.

CIX.

Confirmatur erectio collegii doctorum, et bibliothecae Ambrosianae, necnon sex cappellaniarum per cardinalem Fredericum Borromaeum in ecclesia metropolitana Mediolanensi erectarum: tituli quoque nonnulli doctoribus praedictis conceduntur¹.

Paulus Episcopus,
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Creditam nobis militantis Ecclesiae providentiam², coadiuvante Domino, utiliter exequi cupientes, ac etiam animo contemplantes suavissimos atque uberes fructus, quos viri litterarum scientiam praediti in agro Domini in dies producunt, ea, quae pro collegiorum selectu, eruditorum virorum huiusmodi, et bibliothecarum ad publicum commodum et utilitatem propagatione, cum divini cultus

Proemium.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

² Conferenda est cum ista etiam alia Pauli V Constit. xxx, quam supra habes pag. 279 huius volum. (n. t.).

incremento provide facta fuisse dicuntur, ut perpetuo firma et illibata persistent, libenter, cum a nobis petitur, et praesertim venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium vota id exposcunt, apostolico praesidio communimus, ipsosque collegiales honoris et famae amplioribus praeconiis ac praeclaris dignitatibus decoramus et ornamus, prout, locorum, temporum, et personarum qualitatibus debite pensatis, conspicimus in Domino salubriter expedire.

Fridericus Borromaeus collegium et bibliothecam Ambrosianam fundaverat.

§ 1. Sane dilectus filius noster Fridericus tituli sanctae Mariae Angelorum in Termis presbyter cardinalis Borromaeus nuncupatus, ac ecclesiae Mediolanensis ex concessione et dispensatione apostolica praesul, nobis exponi fecit, quod cum aliis dictus Fridericus cardinalis (singulari Dei munere, et beatae memoriae Caroli, olim tituli sanctae Praxedis presbyteri cardinalis etiam Borromaei nuncupati, ac ex concessione et dispensatione similibus dictae ecclesiae praesulis, pastoralis cura et vigilantia) civitatem Mediolanensem ad iuventutem in optimarum artium studiis erudiendam, necnon ecclesiasticam disciplinam bonisque moribus imbuendam, multis collegiis instructam et nobilitatam (tanto cum progressu, ut inde prodissent, et in dies prodirent quamplures sacrae theologiae philosophiaeque ac iurisprudentiae in publicis eisque celebrioribus academiis creati doctores cum magna clericali ordinis utilitate et laude) invenisset; animadvertens tamen, in ipsa civitate nullum adhuc collegium ecclesiasticum erectum esse, ad eum finem instructum, ut in eo, velut in palaestra quadam, post exactum studiorum cursum paratamque rerum plurimarum notitiam, aliqui se exercentes, catholicae Fidei veritatem ad-

1 Hanc vocem *aliqui* addendam censuimus ex loco parallelo alterius Constit. antea cit. (n. T.).

versus impios haereticorum conatus scriptis et lucubrationibus aliquando tueri possent et tuerentur, aliasque scientias et facultates, quas profiterentur, suis in publicum emissis operibus illustrarent, remque litterariam iuvarent, et certis aliis de causis adductus, iamdiu in opportuno dictae civitatis loco unum perpetuum collegium ecclesiasticum doctorum bibliothecae Ambrosianae, certorum et designatorum virorum, tum in sacra theologia tum in aliis facultatibus insigniter eruditorum, qui supradicta, prout infrascripta, praestare valerent, cum dote competenti, et sub legibus, regulis et ordinibus per ipsum Fridericum cardinalem et praesulem, etiam ex auctoritate apostolica praescribendis, erigere et fundare, ibidemque amplam et locupletem bibliothecam, omnium librorum copia refertam, parare in animo suo destinasset, et constitueret; praeterea super annos tres (re prius communicata cum dilectis filiis praeposito et sacerdotibus Congregationis Oblatorum sancti Ambrosii in aedibus sancti Sepulchri Mediolanensis per eundem Carolum cardinalem et praesulem institutae residentibus) in certis situ et loco eiusdem Congregationis prope ecclesiam eiusdem sancti Sepulchri ac aedes residentiales ipsius Congregationis existentibus, et per Fridericum cardinalem de propriis suis pecuniis nuper emptis, extruere et fabricare aggressus fuerit, aedificarique curaverit amplum locum, et seu aulam magnam, et sedimen eidem aulae coniunctum, cum multis locis subterraneis, terraneis, et superioribus ad usum praecipuum dictorum collegii et bibliothecae, utilitatemque publicam, servata forma typi ac delineationis de architectorum et ecclesiasticorum virorum, in utroque iure et in sacra pagina laureatorum, scientiam comprobata, deiectis ac penitus destructis antiquis

domibus fere vetustate consumptis et iam ruinosis, quae intra situs et loca praedicta aderant, extruere, et fabricare aggressus fuit¹, ipsamque fabricam postmodum propria, et centum ac quatuor mille ac noningentarum librarum imperialium monetae illarum partium, et ultra, impensa (ut ipsius operis structura satis per se indicat, et ex codicibus mensae archiepiscopalis Mediolanensis iuxta earumdem impensarum notam clare perspicitur)²; et tamen pro earum fabricatione persolvenda, suisque numeris absolventi, alii non exigui remaneant faciendi sumptus, quos libenter facere intendit: pro bibliotheca vero, tam ad dicti collegii ecclesiastici doctorum quam etiam publicum usum, instruenda, paravit ingentem numerum et copiam sacrorum aliorum librorum, tam antiquorum quam recentiorum, et manuscriptorum codicum a se diligenter undique conquisitorum, sumptuque non modico comparatorum; nec quotidie alios libros, quotquot haberi possunt, diversarum scientiarum, magna diligentia perquirendos et coemendos ad ipsam bibliothecam magis coonestandam et locupletendam, curare desistit.

Hanc erectionem confirmaverat Paulus, eique nonnullas univert Collegii Ticinensis proprietates pro scholarium et doctorum sustentatione.

§ 2. Cum autem collegio doctorum et bibliothecae huiusmodi de competenti aliqua dote providendum esset, et, pro parte eiusdem Friderici cardinalis et praesulis, nobis erronee tum expositum fuisset, ipsum Fridericum cardinalem in aedibus eiusdem Congregationis unam scholam

1 Vel haec verba *extruere et fabricare aggressus fuit*, vel superiora *extruere et fabricare aggressus fuerit aedificarique curaverit* nobis viderentur abundare; sed ad absolutionem syntaxis in sequentibus aliquid deest, nec satis constat ubi desinat regimen particulae suspensivae *cum*, et ubi incipiat obiectum particulae *quod*, ab initio huius paragraphi positarum (n. T.).

2 Haec forsitan addendum *amplaverit* vel *ampliavit*, aut quid simile (n. T.).

Ambrosianam cum bibliotheca huiusmodi erexisse et instituisse, aliaque multa tunc inibi expressa perfecisse; nosque, dicti Friderici cardinalis et praesulis supplicationibus inclinati, erectionem, institutionem, aliaque praetensa facta, etiam modo et forma tunc expressa, apostolica auctoritate approbati, confirmari, omnesque et singulos iuris et facti defectus suppleri, necnon (pro ipsarum scholae et bibliothecae dote, ac illarum doctorum, aliarumque personarum sustentatione et manutentione, onerumque illis incumbentium supportatione) a collegio Borromaeo nuncupato, in civitate Ticinensi auctoritate apostolica erecto, tot proprietates, census, et alia bona stabilia ex beneficiis ecclesiasticis illi dicta auctoritate apostolica unitis¹, quae, detractis infrascriptis, ad manutentionem illius alumnorum et personarum sufficerent, per dictum Fridericum cardinalem et praesulem discernenda et specificanda, quorum annuus valor ad mille scuta, ad rationem sex librarum monetae pro quolibet scuto huiusmodi, iudicio dicti Friderici cardinalis et praesulis ascenderet, perpetuo dismembrari et separari, illaque sic separata et dismembrata eidem scholae et bibliothecae per alias nostras litteras, sub certis modo et forma tunc expressis, applicari et approbati mandassemus;

§ 3. Necnon, pro dictarum scholae et bibliothecae felici successu et regimine, eidem Friderico cardinali et praesuli, ut quaecumque statuta et ordinationes (licita tamen et honesta, ac sacris canonibus et Concilii Tridentini decretis non repugnantia) facere, ac pro rerum, temporum et personarum qualitate cassare, mutare et alia de novo edere libere et licite valeret, eadem apostolica auctori-

1 Hinc colliges quod etiam in alia Constit. pag. 283 a lin. 5 ult. aptius lectum fuisset *unitis* quam *unita* (n. T.).

Dictaque Friderico statuta condendi facultatem dederat.

tate concessissemus et indulgissemus, prout in dictis litteris sub datum videlicet v kalendas martii, pontificatus nostri anno 1, expeditis¹ plenius continetur;

§ 4. Et quia multa in dictis litteris per errorem enarrata, expressaque fuerant (praeter mentem eiusdem Friderici cardinalis et praesulis) et tamquam facta, uti erectio dicti collegii doctorum, institutio bibliothecae, librorum traditio, ac legum, regularum et ordinationum praescriptio, et alia forsitan, quae revera non erant adhuc effecta, sed ipse Fridericus cardinalis et praesul in pluribus ea peragere destinaverat, seu potius in animo conceperat; et propterea, erroribus praedictis non circumspectis, nec earumdem litterarum tenore animadverso, illarum executionem, et ad² specificationem etiam honorum dicti collegii Ticinensis, quae dismembrari et applicari exoptabat, decernendo, et illorum possessionem etiam per alium apprehendendo, procuraverat;

§ 5. Visis postmodum erroribus praedictis, ad magis firmandum stabilendumque hoc suum institutum, immutatis etiam nonnullis ex assertis in eisdem litteris, uti antea cogitaverat reservare post obitum suum penes dictam Congregationem, ad publicum tamen et eundem usum, proprietatem ac dominium ipsius bibliothecae, considerans, utilius fore dictae Congregationi habere pretium dictorum situs et locorum, quam nudam proprietatem ac dominium bibliothecae, cum iam illius usus, etiam ab ipso initio, fuerit destinatus, et nunc in perpetuum disponatur ad publicam omnium, non autem privatam cuiusque personae seu certae universitatis, utilitatem; nuper, sub nostro et Sedis Apostolicae beneplacito et assensu, erit ab eadem Congre-

gatione situm et loca huiusmodi, in quibus dicta fabricatio extracta conspicitur, necnon ad dictam bibliothecam ingentem librorum ab eo, ut supra, comparatorum copiam, prout transferri curavit, et alios quamplures libros ex longinquis partibus advectos, in aedibus archiepiscopalibus existentes, transportari curabit; et deinde, fabricam sic absolutam, et bibliothecam instructam, ut praefertur, ad Dei Omnipotentis laudem, ac sub peculiari patrocinio beatae Mariae Virginis, necnon divi Ambrosii patroni auspicio, item eiusdem Caroli cardinalis et praesulis, in dictis locis, ut supra, emptis et extractis, novisque fabricationibus ampliatis et decoratis, unum perpetuum collegium ecclesiasticum doctorum, bibliothecae Ambrosianae nuncupatum (omnibus melioribus iure, via, et auctoritate, quibus potuit) crexit et instituit: cui quidem collegio sic erecto voluit esse adscriptos et cooptatos; iuxta electionem ab eo, quoad vixerit, faciendam, duodecim viros ecclesiasticos, quorum quatuor necessario semper sacrae theologiae addicti, reliqui vero aliis facultatibus bonisque artibus dediti essent, hisque adiunxit quatuor laicos liberalibus acque disciplinis exultos ab eo pariter deligendos; post illius vero ab hac vita discessum, si quem ex praedicto doctorum collegio aut numero mori aut amoveri contigerit, voluit, ut reliqui ex eorum doctorum collegio superstites alium in demortui seu amoti locum, iuxta leges et regulas ab ipso Friderico cardinale praescribendas, perpetuo iure substituerent: in hoc autem doctorum collegium adscribendi, pro suo stipendio, seu potius honorario, haberent quisque proventus annuos pecuniarum sibi persolvendos ab inferius deputandis conservatoribus, modis et formis in dictis legibus edendis; scopum vero et mu-

¹ Vox prout vel delenda, vel postponenda (R. T.)

nus in praedictum doctorum collegium, ut supra, recipiendorum, illud praecipuum esse voluit et decrevit, ut, infra perfunctam eorum quisquam facultate quam profitetur, aliquod semper ad publicam utilitatem in apertum proferret opus elaboratum ac excultum, aliaque peragerent, quae sancita reperientur in dictis legibus et regulis, ita ut semper constaret huiusce collegii fructus, ac illius progressus, tam in praedicta civitate quam alibi, apparerent et elucescerent;

¹ Equae bibliothecam addixit.

§ 6. Ac proinde, videns ad huiusmodi collegii ecclesiastici usum opus esse librorum copia, cum etiam illud appellaverit *collegium doctorum bibliothecae Ambrosianae*, in eisdem locis, ut supra, emptis, constructis et fabricatis, etiam erexit, instituit et fundavit bibliothecam, quam appellari voluit *Ambrosianam*: haec autem bibliothecae huiusmodi erectio censeretur et esset facta, prout eam fecit et facere declaravit, ex ordine qui requiritur, sive ante sive post erectionem dicti collegii doctorum, sive distinctim sive coniunctim, ac simul cum, et unico contextu haec perageretur¹.

² Leges pro huiusmodi bibliotheca tulit.

§ 7. Decrevit quoque, hanc bibliothecam sic erectam censi et esse dispositam, prout disposuit et ordinavit, nedum ad privatorum eorumdem doctorum collegii praedicti sed etiam omnium communem usum, atque in hoc et caeteris adamussim observari leges et regulas, ut superius et inferius proferendas, edixit; et huic bibliothecae sic instructae et erectae donavit antiquos codices manuscriptos, aliosque etiam sacros libros, ut praefertur, transportatos, et quos in futurum illuc transferri mandaret; voluitque libros omnes, qui in dicta bibliotheca tunc erant repositi, et ex nunc² reponerentur, tum ad privatum ipsorum collegii¹ usum, tum ad publicam utilitatem asservari, ut saepius praedixit, iuxta easdem leges; et proposuit, statuit, et promulgavit excommunicationis latae sententiae poenam, eo ipso et facto incurrendam, adversus omnes et singulos, qui praedictos libros, seu alios ibidem deponendos, vel aliquem eorum, vendere, commodare, aut quoquo modo distrahere, vel ex bibliotheca ac eiusdem aedibus annexis efferre praesumerent, eorum absolute soli Romano Pontifici reservata, confidens et hoc ipsum una cum aliis a nobis confirmatum iri: ut autem haec censura personam suam non includat, sibi reservavit, desuper aut infra, eorum librorum dominium, vita sua durante, ita ut non comprehendat personas, quibus ipse facultatem extrahendi, et ad aliquod tempus utendi seu aptandi concesserit. Insuper voluit eidem bibliothecae semper debere praefigi eruditum virum e numero atque Ordine praedictorum Oblatorum; ipsumque etiam posse vivere in aedibus sancti Sepulchri declaravit, sibi-que, quoad viveret, electionem bibliothecarii dictae bibliothecae, qui stipendium et facultates, praerogativas, ac potestates haberet ad formam et modum praedictarum legum. Sancivit quoque, hunc pro tempore bibliothecarium, quatenus viveret seu vivere vellet in praedictis aedibus sancti Sepulchri, fore et esse exemptum et immunem ab omnibus institutis dictae Congregationis Oblatorum, praeterquam ab onere in dicta ecclesia sancti Sepulchri missas celebrandi, et nihilominus cum frui et gaudere posse et debere omnibus privilegiis et praerogativis ac iuribus, quibus gaudent ac fruuntur caeteri Oblati residentes in dictis aedibus sancti Sepulchri et munera ex dictae Congregationis institutis obeuntes: ipsum au-

¹ An aliqua emendatione opus sit indicet lector; fors. legend. ac si simul cum eo, collegio, etc. (R. T.)

² Aptius legeretur *ex tunc* R. T.

¹ Forsan deest vox *doctorum* R. T.

Nonnulla tamen fuerant errorum enunciatia.

Quibus cum per eum provida fuerit consultum collegium doctorum instituit.

tem bibliothecarium debere servare, quae in dictis legibus et regulis praescribentur. Quoniam vero frustra bibliothecam construxisset, atque omni librorum genere instruxisset, nisi etiam de eâ perpetuo conservandâ provisum foret, ne, vel varietate temporum, vel hominum improbitate, dissolvi eiusque ius ad quemvis alium transferri posset; idcirco prohibuit alienationem tam librorum praedictorum, quam quorumcumque bonorum et iurium ad dictum collegium et bibliothecam quomodolibet spectantium et pertinentium, quia voluit, ea semper et perpetuo deservire ad publicam omnium utilitatem; interim vero proprietatem ac dominium, tam dictorum locorum per eum a praedictâ Congregatione emptorum et aedificiorum fabricisque aedificiorum, quam dictae bibliothecae et collegii, illiusque bonorum, iurium, omniumque et singulorum librorum in eadem bibliotheca hactenus reconditorum et in futurum recondendorum, sibi, quamdiu vixerit, reservavit, salvis tamen manentibus in suo robore pactionibus inter eum et dictam Congregationem super emptione situs et locorum praedictorum initis. Ipsi autem bibliothecae dilectum filium Antonium Olgiatum, ex numero et Congregatione dictorum Oblatorum, praefecit, voluitque, ut ipse bibliothecarius de praedictis libris intra biennium indices per alphabetum conficeret, quorum alter nomina librorum omnium impressorum complecteretur, alter vero codices manuscriptorum contineret, quorum indicum duo exempla exscriberentur, quae ipsius bibliothecarii et conservatorum manu firmata notario consignarentur (qui tamen notarius aliquod exinde exemplum nulli dare aut ostendere posset, praeterquam ipsis conservatoribus); stipendium autem, seu honorarium, pro bibliothecario statuendum, non curreret praedicto Antonio,

nisi post obtentam praemissorum a nobis confirmationem, et doctorum electionem, et tunc a die, quam ipse Fridericus cardinalis et praesul declararet, et in dictis regulis contineretur.

§ 8. Praeterea, ut haec, quae ipse Fridericus cardinalis et praesul instituit, firma et perpetua essent, ad tuendum et conservandum, tum dictum collegium doctorum et bibliothecam, tum bona quae infrascriptis cappellaniis ac huiusmodi collegio et bibliothecae fuerant hactenus respective applicata et in futurum quomodolibet applicarentur, conflavit, deputavit et constituit Congregationem infrascriptorum virorum, qui *Conservatores* appellarentur, ex singulis infrascriptis Ordinibus civitatis Mediolanensis, ita, ut essent octo in numero, hoc modo, videlicet: in primis duos ex dilectis filiis capitulo canonicorum ordinariorum maioris ecclesiae Mediolanensis, ab ipso capitulo, duos alios ex reliquo clero urbano, ab ipso clero urbano respective eligendos; pro tempore existentem praepositum sancti Sepulchri; unum ex sexaginta decurionibus concilii generalis eiusdem civitatis, ab eodem collegio seligendum; unum ex collegio iurisperitorum, ab eodem collegio denominandum; et unum ex collegio physicorum, ab ipso etiam collegio eligendum adscripsit, ac perpetuis futuris temporibus adscriptos esse voluit; ita ut semper praedicti Ordines haberent ius eligendi dictos conservatores in perpetuum, iuxta numerum cuilibet Ordini respective assignatum, ac modis et formis, quibus supra et prout etiam in dictis legibus cavebitur. Archiepiscopus vero Mediolanensem pro tempore existentem (cui a dicti collegii doctoribus observantiam et obsequium praestari perpetuo voluit, et a quo hoc suum institutum adeo probatum iri confidebat, ut dicti collegii doctoribus ac bibliothecae con-

Conservatores nonnullos deputavit.

servatoribus numquam esset suo studio, auctoritate et gratia defuturus) ideo credidit huiusmodi curâ implicari non debere, quod illum aliis curis assidue premi intelligeret. Horum autem conservatorum munus esset, redditus et bona collegii et bibliothecae ac cappellaniarum infrascriptarum fideliter administrare, et erogare stipendia sive honoraria in eiusdem collegii et bibliothecae usum, iuxta formam in erectione dictarum cappellaniarum traditam et in dictis legibus praescribendam. Et quia dicti redditus sunt ex bonis ecclesiae, ab ecclesiasticis profecti, et alias in pios usus destinati, necnon collegium doctorum, cum bibliotheca, illorum locis et bonis, est ecclesiasticum; voluit, ut iidem conservatores unum ecclesiasticum ex eorum corpore thesaurarium per suffragia secreta quotannis crearent, qui, post annum exactum, ipsimet congregationi conservatorum reposcendi, prout reposcere debeat, rationem bene gestae administrationis confestim redderet. Item, semel in mense, nisi saepius opus foret, simul in unum coacti, de rebus ad collegii doctorum, bibliothecae, et cappellaniarum huiusmodi, illorumque bonorum conservationem spectantibus inter se conferrent; his autem singulis annis, et crebrius si ita res ex postulare, bibliothecam visitarent, indicemque seu indices librorum et libros ipsos inspicerent, et numerum diligentissime recognoscerent, darentque operam, ut bibliotheca nitida esset, atque omni genere sordium munda; et, si in hoc exequendo, quoad caput visitationis, per biennium negligentes forent, ad capitulum dictae maioris ecclesiae, et, eo negligente, ad praefectos fabricae ipsiusmet ecclesiae ius visitandi dictam bibliothecam, ipso facto et absque aliâ iudicis ecclesiastici declaratione, spectaret. Item conservatores praedicti in omnibus et per omnia ita se

gererent, prout in legibus praedictis, et sub poenis in eis cautum esset. Ius autem indicendae congregationis inter ipsos conservatores, quae haberetur, prout haberi deberet, semper in loco dictae bibliothecae, perpetuo esset penes unum ex dictis canonicis ordinariis, videlicet digniorem¹, isque in omnibus semper praesesset ipsi congregationi, et, eo impedito, alter succederet, ambobus autem impeditis, dignior succederet in ordine ecclesiastico. Declaravit tamen ac decrevit, hoc munus et officium conservatorum tunc esse assumendum, inchoandum, et successive exercendum, postquam ipse Fridericus cardinalis et praesul praemissorum et aliorum infrascriptorum confirmationem a nobis impetrasset, ac leges et regulas praedictas edidisset.

§ 9. Insuper declaravit et ordinavit, quod huiusmodi collegium doctorum et bibliotheca eorumque bona et iura quaecumque, praesentia et futura, essent et censerentur omni tempore, prout revererant et sunt, res, loca, bona et iura pia ac ecclesiastica, gauderentque et fruerentur privilegiis, iuribus et praerogativis, quibus gaudent et fruuntur aliae res ecclesiasticae.

§ 10. Ad haec declaravit et statuit, quod, si et quoties super executione et interpretatione praemissorum vel alicuius eorum, necnon legum et regularum praedictarum, aliqua lis, controversia, vel differentia oriretur, in omnibus et per omnia iudicium pertineret ad pro tempore existentem vicarium archiepiscopi Mediolanensis in spiritualibus generalem, qui summam, ac sine strepitu et figurâ iudicii, solâ facti veritate inspectâ, omni appellatione prorsus remotâ, quaecumque controversiam dirimeret, salvâ semper potestate suâ dum viveret, et ubi ad

¹ Hinc confirmatur et perficitur coniectura quam posuimus supra in notâ ad pag 282 n. r.

Voluit quaque bona collegii doctorum et bibliothecae esse bona pia et ecclesiastica.

Iudiciumque causarum omnium, quae ex huiusmodi legum interpretatione oriri possent, Vicarium generalem archiepiscopi Mediolanensis esse voluit.

alium iudicem, quam ecclesiasticum, facto ipso, conservatores dicti collegii doctorum, vel in eorum collegio locum habentium, quoquo modo lis et iudicium traheretur, seu aliàs devolveretur, tunc ipso facto illos iure administrationis, vel loci collegii praedicti, ex tunc privavit et privatos esse voluit.

Fundavit praeterea sex cappellanias ad altare Beatae Virginis de Arbore.

§ 11. Praeterea ob singularem, quam ad eandem Virginem Mariam gerit devotionem, ad altare eiusdem beatae Mariae de Arbore nuncupatae in aquilonari plagâ dictae maioris ecclesiae situm, ubi aliàs clarae memoriae Franciscus II Sfortia vicecomes, dum vixit, Mediolani dux, unam perpetuam cappellaniam, certis designatis redditibus, cum onere missae quotidianae fundavit, et ubi ipse Fridericus cardinalis et praesul suam proposuit eligere sepulturam, alias sex cappellanias sacerdotales, sacerdotaliaque officia, non tamen collativa, sed electiva (ita ut nullo umquam tempore in titulum erigi, vel conferri possent, neque ullatenus beneficia ecclesiastica essent, aut censerentur), cum dote, oneribus et legibus infrascriptis, etiam erexit et instituit; ipsasque cappellanias sic erectas perpetuo dotavit omnibus et quibuscumque possessionibus, bonis immobilibus et iuribus, quae suis pecuniis a dilectis filiis Bartholomaeo et Melchiorre fratribus de Cribellis in agro Indi Ganibaterii plebis Cesani Mediolanensis dioecesis, quantitatis quingentarum sex perticarum, sex tabularum et sex unciarum mensurae illarum partium (computatis aedificiis, tam pro nobilibus, quam massariis et inquilinis) pro pretio quinquaginta duarum millium ac sexcentarum et quinquaginta librarum, ad rationem centum et quatuor librarum monetae earundem partium pro qualibet perticâ huiusmodi, ex quibus iam viginti septem millia ac octingenta et viginti tres librae et solidi duo persoluta fuerunt: item om-

nibus bonis et iuribus aquarum, sitis iacentibus et existentibus in dicto territorio Indi Ganibaterii, trecentarum et sexaginta sex perticarum, trium tabularum, unius pedis et duarum unciarum (computatis sediminibus pro nobilibus, massariis et inquilinis) quae etiam suo aere a dilecto filio Caesare etiam Cribello, pretio triginta duarum millium ac ducentarum et quadraginta duarum librarum similium, ad rationem octuaginta quinque librarum et solidorum quindecim pro qualibet perticâ (ex quibus viginti quatuor millia, ducenta et nonaginta novem et solidi decem persoluta fuerunt) respective acquisivit; quae quidem omnia bona nomine ficti simplicis modo locata sunt, partim Ioanni Paulo et fratribus de Tabuchis et Baptistae de Heco dilectis filiis ad computum in totum duarum millium, noningentarum et nonaginta quatuor librarum et quinque solidorum dictae monetae: sed quia, pro integrâ satisfactione totius pretii dictorum bonorum, summa viginti quatuor millium, octingentarum et viginti sex librarum et solidorum octodecim Bartholomaeo et Melchiorri, ac septem millium, noningentarum et quadraginta duarum librarum et solidorum decem Caesari praedictis respective adhuc solvenda est, ut exinde universa bona, ut supra, acquisita libera remaneant, voluit, quod eorumdem bonorum fructus, redditus et proventus (tam post emptionem sequutam maturatique ex tunc maturandi¹ et modo etiam pendentes) cederent et cedere omnino deberent ad extinctionem totius pretii ipsorum bonorum, neque in alium usum transire possent, donec et quousque, integro exbursato pretio, ab omni et quocumque venditorum iure et ipo-

¹ Videretur legendum tam post emptionem sequutam maturati, quam ex tunc maturandi, et modo etiam pendentes (n. T.).

thecâ libera essent, nisi tamen aliâ ratione et aliis aliunde conflatis pecuniis hoc residuum debitum extingueret, quem in eventum de fructibus decursis et decurrendis, ad cuius quorumve servitium futuri essent declaret¹: hoc vero expleto, et non aliàs et non alio modo, ex tunc, ex fructibus dictorum bonorum sequentibus annis maturandis, sacerdotalia indumenta et ornamenta infrascripta confici mandavit et alia, quae hic enumerantur, videlicet: albae duodecim cum suis cingulis et amictibus telae lineae subtilioris; planetae decem panni damasceni albi, rubri, viridis, violacei et nigri colorum, ita ut duae quaeque sint consimiles, cum suis etiam manipulis panno et colore praedictis; thecae duodecim corporalium; pulvinaria totidem et missalium integumenta et calicum velamina; calices quatuor argentei cum patenis; corporalia viginti quatuor cum suis pallis; purificatoria centum, quae omnia, in indicem relata, sacristiae, publico desuper celebrato instrumento, concederentur, ut cappellanorum usui sint et esse debeant: nolens autem, quod fabrica dictae maioris ecclesiae (quae totius supellectilis, necnon vini, hostiarum et clericorum, qui sacerdotibus celebrantibus inserviunt et etiam respectu laboris sacristae sumptum sustinet) ac² etiam impensâ pro cappellaniis praedictis ullo modo gravaretur, de consensu illius deputatorum, qui hoc onus tunc acceptarunt, summam ducentarum et sexaginta librarum parium ex bonorum traditorum huiusmodi redditibus per conservatores seu thesaurarium antedictos in annos singulos, scilicet in qualibet festivitate sancti Martini, exsolvi mandavit, eo nomine, ut supellectilem sarcendam, reficiendam, et, quando-cumque oporteret, novam conficiendam

¹ Forsan legendum declararet (n. T.).

² Videretur legendum hac (n. T.).

curaret, tum cerac, vini, hostiarum, lotionis, purgationis pannorum lineorum, ac demum necessarias et opportunas et clericorum sacristaeque impensas subministraret; et quamvis in sacristiâ aquilonari certum sacristiae officium, eiusdem Caroli cardinalis et praesulis curâ, cum competenti dote erectum extet, illudque exercens totam supellectilem custodiat, et ad cuiusquam diei usum necessaria indumenta et ornamenta per clericos cappellanis et aliis sacerdotibus celebrantibus exhibeat, et praeterea dicta fabrica iam onus supellectilis et sacristae etiam in se suscepit; nihilominus, ut eidem beatae Mariae apparatus et nitore commodius prospiceret, et, ne cappellanis eiusdem in eis quae partes suae sunt quidquam deesset, invigilaret, eiusdem onorarii titulo, dicto sacristae pro tempore existenti eam annuam summam per praedictos conservatores tribuendam assignavit, quam dicti conservatores pro eorum voluntate et liberalitate elargiri arbitrarentur, modo sexaginta libras eiusdem monetae in anno non excederet, et praedicta etiam locum haberent, ubi tamen sacrista bene se gereret erga cappellanos, eosque honorifice tractaret, sicque dictis conservatoribus videretur, ita ut dictum honorarium ex aliquâ obligatione a sacristâ peti non posset, sed id totum a conservatorum arbitrio et beneficentiâ penderet.

§ 12. Bonorum vero omnium, quibus dictas cappellanias dotavit, eorumque fructuum conservationem et¹ exactionem, et administrationem bibliothecae et collegii doctorum huiusmodi, praedictis conservatoribus commisit; quos in Domino enixe hortatus est, ut bonis conservandis, iisque melioribus reddendis, et a quibuscumque defendendis, tamquam viri providi et solertes incederent; fructus, quos

Administrationem huiusmodi dictis conservatoribus dictorum collegii et bibliothecae commisit.

¹ Particulam et nos addimus (n. T.).

annuatim exigerent et¹ perciperent², cum alijs collegii et doctorum huiusmodi redditibus, proventibus et emolumentis administrarent; et cuilibet cappellano, qui missarum oneri, ut infra, imponendo, plene satisfecerit, servatis regulis praedictis, eam summam tribuerent³, quam in dictis regulis distribuendam esse statueret.

Onera nonnulla cappellano imponit.

§ 13. Cappellani⁴ singulis praedictis onus missae quotidianae celebrandae imposuit, quam singuli per seipsos, et non per alios interpositos sacerdotes, celebrarent, hac tamen declaratione, ut uno die cuiusque hebdomadae ex aliquâ legitimâ causâ vacare possint, dummodo alibi missae sacrificium non faciant, et, si forte aliqui ad tempus vel perpetuo detinerentur impedimento quominus celebrare possent, tunc per alios saeculares idoneosque sacerdotes onus expleret: ab his exciperentur dies, quibus ex rubricarum praescripto vel Ecclesiae Ambrosianae recepto et approbato ritu celebrari vetitum est, vel una tantum missa qualibet in ecclesia celebranda est; item dies litaniarum minorum⁵, et cum sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, seu sanctissimus Domini nostri Iesu Christi Clavus pro oratione quadraginta horarum in maiori dictae ecclesiae altari propositus est, et denique cum alii sacerdotes ex quavis causâ celebrare non debent. Ut autem cappellani praedictis, ad animos relaxandum et propriis domesticisque rebus consulendum, aliquod temporis spatium daret, eisdem permisit, quod dies quinquaginta in anno, etiam interpolatis diebus, abesse valerent, modo

interea per alios sacerdotes missae celebrationi satisfacere non omitterent.

§ 14. Sex hi cappellani de praedictorum doctorum numero desumerentur ad praescriptum legum et regularum praedictarum, electionem personarum sibi viventi, et, post eius obitum, conservatoribus eisdem perpetuo reservavit; expresse inhibens, ne alterius saecularis vel regularis Ordinis sacerdotes assumerentur, et, ubi secus fieret, quaecumque electio ita nulla et invalida esset, ut numquam suffragaretur.

Cappellanos ex doctorum collegio desumi praecipit.

§ 15. Cappellani indumentis sacerdotalibus in sacristiâ aquilonari induti, in proprio eiusdem sanctae Mariae de Arbore altari semper celebrarent, nisi tamen aliquando ob aliquod inevitabile impedimentum vel urgentem causam sacrista necesse iudicaret, aliquos ex dictis cappellanis ad alia altaria ipsius ecclesiae transmittendos esse, quo casu, ac si in proprio celebrarent altari censerentur: quem tamen sacristam monet, ut sacerdotes ad reliqua altaria ita disponat, ut hoc beatae Virginis ab alijs quam a destinatis cappellanis minime occupetur. Et, quoniam cappellani praedicti ex dicti collegii numero desumendi, ut supra, ex ipsius collegii praecipuo instituto in diversis scientiarum et professionum studiis, scriptionibus et lucubrationibus, ut supra, versari et assidue defatigare tenentur, eos et eorum quemlibet a publicis functionibus, actibus collegialibus cleri, processionibusque et supplicationibus generalibus vel specialibus, aliisque conventibus et congressibus declaravit et declarat, salvis infrascriptis, exemptos; et tamen omnibus et quibuscumque privilegijs, immunitatibus, exemptionibus, praeceminentijs, et praerogativis gauderent, et potirentur, prout alii ecclesiastici gaudere et potiri solent: ac praeterea ab illius tabellae observatione exemuit, in qua

Legesque nonnullas eis indicat.

¹ Particulam *et* etiam addimus (R. T.).

² Legimus *perciperent* loco *perciperentur* (R. T.).

³ Edit. Main. legit *tribueret* (R. T.).

⁴ Aptius forsân legeretur *Capellani* (R. T.).

⁵ Nisi quis malit legere *maiorum* (R. T.).

certa omnium missarum celebrandarum hora per ordinem distributa est. Ne autem propter hoc celebrandi ordo everteretur, aut alio quovis modo praeverteretur, distinctam tabellam pro his sex cappellanis conficiendam in sacristiâ affigendam esse praecipit, aliumque librum ab alio, qui in sacristiâ habetur, separatim perpetuo detineri oporteret, in quo unusquisque dictorum cappellanorum in singulos dies, quibus missae sacrificium faceret, manu suâ subscriberet: hunc quidem librum, anno expleto, vel etiam brevioris temporis spatio, inspicerent conservatores, ut, ubi missarum, quas celebraverint, supputato numero revera compererint, quemlibet cappellanorum muneri celebrando non defuisse, cuilibet, qui munus suum impleverit, summam designandam traderent; si vero aliquem quandocumque celebrare praetermisisset compertum erit, tunc, quod, ob praetermissionem huiusmodi, cappellani vel eorum alicui tribuendum nequaquam esset, aequè demeretur, servatis regulis praedictis: aliaque circa praemissa statuit et ordinavit, prout in dicti Friderici cardinalis et praesulis erectionibus, institutionibus, foundationibusque huiusmodi ac instrumentis diversis publicis desuper confectis dicitur contineri.

Praedicta omnia a Pontifice confirmari debent.

§ 16. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, praemissa omnia in laudem Dei, ac divini cultus augmentum, totiusque dictae civitatis, illiusque personarum litteris et virtutibus praeditarum, et praecipue necessitatibus oppressarum, commodum et utilitatem, nec non fidei orthodoxae contra illius hostes propugnaculum, bonarumque artium ampliationem cedant et cessura sint: propterea dictus Fridericus cardinalis et praesul nobis humiliter supplicari fecit, ut

illa omnia pro firmiori illorum substantiâ confirmare et approbare, aliaque infrascripta sibi concedere, de benignitate apostolicâ dignaremur.

§ 17. Nos igitur (qui dudum inter alia voluimus, quod petentes beneficia ecclesiastica alijs uniri tenerentur exprimere verum annum valorem secundum communem aestimationem etiam beneficii, cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, et semper in unionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interesset, idemque servaretur in quibuscumque perpetuis concessionibus, dismembrationibus, et applicationibus de quibuscumque fructibus et bonis ecclesiasticis) pium hoc et laudabile dicti Friderici cardinalis opus plurimum in Domino commendantes, tam collegii doctorum et bibliothecae Ambrosianae, quam sex cappellaniarum huiusmodi erectionem, institutionem, foundationem, dotationem, ordinationes, omniaque et singula alia in praedictis erectionibus, necnon instrumentis super praemissis omnibus et singulis celebratis contenta, ac inde sequuta et sequenda quaecumque, praesentem gratiam tangentia et concernentia, tum licita, tum etiam honesta ac sacris canonibus et decretis Concilii Tridentini non repugnantia, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiciamus, ac omnes et singulos, tam iuris quam facti, et solemnitate quomodolibet requisitarum, forsân omissarum, ac quovis alios, etiam quantumvis substantiales, defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint, supplemus.

§ 18. Decernentes eadem praemissa omnia et singula perpetuo valida et efficaciter fore et esse, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac

Et sic tubet observari.

¹ Aptius forsân legeres *celebrandi* (R. T.).

ab omnibus et quibuscumque, ad quos¹ nunc quomodolibet spectat et spectabit, firmiter et inviolabiliter observari et adimpleri: nec ab illis ullo umquam tempore resiliari posse, neque debere, eadem auctoritate decernimus.

Collegium et bibliothecam sub sua protectione suscipit.

§ 19. Et nihilominus collegium doctorum et bibliothecam, illorumque bona huiusmodi, salvo tamen iure Ordinarii in casibus sibi a iure concessis, sub nostra et Sedis Apostolicae protectione et defensione etiam perpetuo suscipimus.

Rata quoque habet quae pro doctorum sustentatione, bibliothecae conservatione et cappellaniarum erectione et dotis sunt statuta.

§ 20. Necnon (pro collegii doctorum et bibliothecae ac eorundem doctorum aliarumque personarum praedictorum et ministrorum sustentatione et maintenance) a praedictis collegio Ticinensi Borromaeo nuncupato, ex² beneficiis ecclesiasticis ac bonis illi auctoritate apostolica praedicta alias unitis, unam domum, seu domorum, et honorum locis domus Thisini, seu *la casa di Thisino* nuncupati³, Papiensis dioecesis, mille et decem et novem perticarum vel alterius mensurae illarum partium, cum suis domibus, massariis et iuribus; item alteram, tenutas et possessiones Vogherae etiam nuncupatam, sexcentarum et quinquaginta circiter perticarum dictae mensurae; cum eius domibus et iuribus (quas tenutas et possessiones cum praedictis iuribus ipse Fridericus cardinalis et praesul, existimans praedictas litteras apostolicas, ut supra, suffragari, specificaverat, ac nunc denuo etiam specificat); et quarum annuus valor, iudicio suo, ascendit ad praedictam summam mille scutorum, ad ratio-

¹ Haec verba ad quos nos addimus (R. T.).

² Vel praep. ex hic delenda; vel antea legi debuit praedicto pro praedictis (R. T.).

³ Adamussim retuli lectionem Mainardianam, quae aliquid emendationis desiderare videtur. Forsan ordo verborum sic est mutandus: a praedictis... alias unitis, seu domorum et honorum locis, unam domum, domus Thisini seu la casa di Thisino nuncupatam, etc. (R. T.).

nem sex librarum imperialium pro quolibet scuto huiusmodi (quibus detractis, reliqua bona, et fructus ipsius collegii Ticinensis, ad illius alumnorum et personarum congruam manutentionem sufficient), auctoritate et tenore praedictis de novo similiter perpetuo dismembramus et separamus, illasque sic separatas et dismembratas, nec non alias quascumque proprietates, res, iura et bona in quibuscumque rebus consistentia, ac cuiusvis quantitatis et speciei existentia, per quoscumque christifideles quodocumque donanda, leganda, relinquenda et largienda, collegio doctorum et bibliothecae huiusmodi (ita quod liceat eisdem Friderico cardinali et praesuli, ac illorum conservatoribus pro tempore existentibus, per se, vel alium, seu alios eorum, ac collegii doctorum et bibliothecae huiusmodi nominibus, corporalem, realem et actualem possessionem honorum praedictorum, propria auctoritate, libere apprehendere, et perpetuo retinere, seu iam forsitan apprehensam continuare, illorumque fructus, redditus, proventus, obventiones et emolumenta quaecumque percipere, exigere et levare, ac ex praedictis duabus tenutis in festo sancti Martini anno Domini MDCVI ac in antea, a quo priores dismembratio et applicatio per exequutorem dictarum litterarum facta fuerunt, perceptos et percipiendos, retinere, exigere et levare, ac in collegii doctorum et bibliothecae huiusmodi usus, utilitatem et necessitatem convertere, dioecesani loci vel cuiusvis alterius licentia desuper minime requisita) pariter perpetuo applicamus et appropriamus.

§ 21. Praeterea eidem Friderico cardinali, quoad vixerit, ut pro eorundem collegii doctorum et bibliothecae necnon cappellaniarum felici successu, regimine et administratione, necnon circa¹ illo-

¹ Edit. Main. legit *citra* (R. T.).

Leges condendi eidem Friderico facultatem tribuit.

rum qualitates, conditiones, numerum, receptionem, administrationem, et alia quaecumque collegium doctorum ac bibliothecam et cappellanas praedictas quomodolibet concernentia, quaecumque statuta, ordinationes, constitutiones, Aeges, regulas, decreta et capitula (licita tamen et honesta, ac praedictis canonibus et concilii Tridentini decretis, nec non constitutionibus apostolicis non repugnantia) facere, edere, et condere, illaque pro rerum, temporum et personarum qualitate irritare, innovare, reformare, et illorum loco alia de novo, toties quoties sibi libuerit, facere, edere, minuere, augere, et corrigere, seu alias immutare, etiam quoad numerum doctorum dicti collegii, nec non etiam conservatorum praedictorum, sive ecclesiasticorum, sive laicorum, seu alias (modo, et prout, et quoties idem Fridericus cardinalis maluerit) libere et licite valeat, apostolica auctoritate et tenore similibus, licentiam et facultatem tribuimus et impertimur; nec non postquam illa facta, reformata, ac de novo facta et edita fuerint, perpetuo valida et efficacia fore et esse, ac ab omnibus, ad quos pro tempore quomodolibet spectabit in futurum, perpetuo inviolabiliter observari et adimpleri debere; ac, ipso Friderico cardinali vita functo, a quoquam, quavis auctoritate, causaque et occasione, violari, infringi, restringi, immutari, vel etiam per nos et successores nostros Romanos Pontifices, nisi de illis de verbo ad verbum insertis et expressis, derogari, dietasque sex cappellanas, ut praefertur, erectas, in titulum perpetuorum beneficiorum ecclesiasticorum, quavis auctoritate, erigi et institui, aut tamquam collativas, seu in titulum perpetuorum simplicium beneficiorum ecclesiasticorum quavis auctoritate erectas

¹ Vel propositio de tollenda, vel addenda postea mentio fiat (R. T.).

et institutas impetrari nullatenus umquam posse, ac quascumque erectiones, institutiones, collationes, provisiones, commendas, aut alias dispositiones de illis, quibusvis personis, etiam quavis auctoritate, pro tempore factas, nullas et invalidas, nulliusque roboris vel momenti existere, nec cuiquam ius in re vel ad rem tribuere posse, apostolica auctoritate et tenore paribus, etiam perpetuo statuimus et ordinamus.

§ 22. Praeterea archiepiscopo Mediolanensi pro tempore existenti, ut per se ipsum, et simul cum conservatoribus praedictis, semel in biennio dictum collegium doctorum et bibliothecam visitare possit (ita tamen, ut visitationem infra terminum octo continuorum dierum omnino perficiat, nihil constituat, decernatve, quod dicti collegii et bibliothecae fundationi, legibus et regulis, ut supra praescribendis, et constitutionibus pontificiis resistat, seu repugnet, nec aliquid aliud statuatur sine nostro et Sedis Apostolicae auctoritate), eisdem apostolica auctoritate et tenore pariter, perpetuo concedimus;

§ 23. Insuper (ut collegii doctorum, et bibliothecae huiusmodi doctores ecclesiastici et bibliothecarius suis muneribus commodius vacare possint) praedictos doctores ecclesiasticos, eorumque quemlibet, et bibliothecarium ab omnibus, et quibuscumque publicis functionibus, actibus collegialibus, cleri processibus, generalibus vel specialibus, aliisque quibusvis conventibus et congressibus (exceptis tamen processibus generalibus sanctissimi Corporis Christi, Clavi eiusdem Domini nostri Iesu Christi, et triduanis, nec non synodis dioecesanis et provincialibus) illidem perpetuo eximimus et liberamus, ipsisque nihilominus, ut omnibus et singulis ac quibuscumque privilegiis, facultatibus, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, praerogativis,

Archiepiscopo Mediolanensi facultatem dat collegium et bibliothecam quolibet biennio visitandi

Doctores et bibliothecarium ab actibus publicis eximit

concessionibus, indultis, favoribus praeminentiis, aliisque universis gratiis, quibus alii ecclesiastici de more, usu, consuetudine, vel ex privilegio, aut aliis quomodolibet utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere poterunt quomodolibet in futurum, non solum ad eorum instar, sed pariformiter et aequè principaliter, absque ullà prorsus differentia, in omnibus et per omnia, uti, potiri et gaudere liberè et licite valeant, simili apostolicà auctoritate concedimus et indulgemus.

Doctores sacri palatii comites creat.

§ 24. Denique omnes et singulos eiusdem collegii doctorum doctores, pro tempore existentes, Sacri Palatii et Aulae Lateranensis comites, milites, et almae Urbis cives originarios et antiquissimos, pari apostolicà auctoritate creamus et instituimus, ac Palatii et Aulae praedictorum comitum et militum, et civium huiusmodi originarium numero et consortio favorabiliter aggregamus; eisque, ut in quibuscumque impetrationibus, concessionibus et litteris, tam gratiam quam iustitiam concernentibus, se comites, milites et cives Romanos etiam originarios nominare, nec propterea impetrationes, concessionem et litterae ipsae subreptionis vitio subiaceant, sed validae et efficaces existant, necnon, ex nunc deinceps in perpetuum, omnibus et quibuscumque ac prorsus similibus antelationibus, praerogativis, privilegiis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, decretis, declarationibus, favoribus, gratiis, privilegiis, indultis, ac iuribus, quibus alii Palatii et Aulae comites, milites, ac Urbis praedictorum cives, etiam ex utroque parente vere nobili et cive originario et antiquissimo procreati, de iure, statuto, consuetudine, vel aliis quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri et gaudere poterunt quomodolibet in futurum, itidem uti, frui, po-

liri et gaudere liberè et licite valeant, realiter et integre, in omnibus et per omnia, perinde ac si de vere nobili genere ex utroque parente nobili, originario et antiquissimo cive Romano procreati forent, eisdem apostolicà auctoritate et tenore, etiam perpetuo indulgemus.

§ 25. Porro (ut perpetuae conservationi librorum et codicum in praedictà bibliothecà reconditorum et recondendorum consulatur) omnibus et quibuscumque, tam ecclesiasticis, etiam in presbyteratus ordine ac dignitate ecclesiasticà constitutis, quam saecularibus cuiuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis existentibus, in virtute sanctae obedientiae, ac sub indignationis nostrae, et Romani Pontificis pro tempore existentis, et Sedis praedictae, necnon reatus peccati mortalis, ac etiam maioris excommunicationis latae sententiae, et ulterius, quoad ecclesiasticos, etiam privationis quorumcumque beneficiorum et officiorum per eos pro tempore obtentorum, inhabilitatisque ad illa et alia quaecumque imposterum quandocumque obtinenda, per quoscumque contravenientes incurrendis poenis, a quibus non nisi per nos et successores nostros praedictos, praeterquam in mortis articulo constituti absolvi queant, ne deinceps, ullo unquam tempore, aliquos libros, codices, volumina et quinternos dictae bibliothecae, seu eorum folia integra vel non integra, tam ex haecenus ibidem repositis, quam reponendis, ab eadem bibliothecà ac eiusdem aedibus annexis et ipsius propriis, etiam animo et intentione restituendi, aut alio quovis quaesito colore vel praetextu, asportare, commodare, vendere, alienare, aut aliis quomodolibet distrahere, vel auferre, seu quod asportentur, commodentur, vendantur, alienentur, vel distrahantur, aut auferantur procurare, vel consentire, aut

Libros e bibliotheca distrahi, alienari, etc., sub poenis hic expressis ca. vo'.

permittere, vel etiam mutuo dare, vel accomodare quoquo modo audeant seu praesumant, auctoritate apostolica praedictà perpetuo districtius inhibemus; quae tamen censurae et poenae non includant personam praedicti Friderici cardinalis, neque comprehendant personas, quibus ipse Fridericus cardinalis facultatem extrahendi, et, ad tempus ipsi Friderico cardinali visum, utendi seu aptandi concesserit.

Clausulae praesentium litterarum firmitate.

§ 26. Decernentes, praesentes litteras, etiam ex eo, quod interesse habentes seu habere praetendentes ad praemissa vocati non fuerint, nec illis consenserint, minusque causae, propter quas emanarunt, etiam coram loci Ordinario, etiam tamquam a Sede Apostolicà delegato, examinatae et iustificatae vel verificatae extiterint, aut ex quovis alio capite vel causà, quantumvis legitimà et iuridicà, de subreptionis vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae vel alio quopiam defectu notari, impugnari, retractari, annullari, invalidari, seu in ius vel controversiam vocari, aut adversus illas quodcumque iuris, gratiae, vel facti remedium impetrari nullatenus unquam posse, sed semper et perpetuo validas et efficaces esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere: sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, et S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos (sublatà eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) ubique iudicari et definiri debere, irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executores eorumdem decernant.

§ 27. Quocirca dilectis filiis curiae causarum Camerae Apostolicae generali au-

ditori, ac archipresbytero ecclesiae Mediolanensis, ac vicario venerabilis fratris nostri archiepiscopi Mediolanensis in spiritualibus generali, per apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, ubi, et quando opus fuerit, ac quoties pro parte Friderici cardinalis et doctorum et aliorum praedictorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant eos et eorum singulos praemissis omnibus et singulis pacifice frui et gaudere, ac easdem praesentes et in eis contenta quaecumque firmiter observari, non permittentes illos vel eorum aliquem super praemissis per quoscumque quomodolibet indebite molestari, perturbari, vel impediri: contradictores quoslibet et rebelles, ac praesentibus non parentes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposità, compescendo, necnon, legitimis super his habendis servatis processibus, easdem sententias, censuras et poenas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 28. Non obstantibus priori voluntate nostrà praedictà, ac Lateranensis Concilii novissime celebrati, uniones perpetuas nisi in casibus a iure permissis fieri prohibentis, nec non felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri etiam illà, qua cavetur, ne quis extra suam civitatem, vel dioecesim, nisi in certis expressis casibus, et in illis ultra unam dietam a fine suae dioecesis ad iudicium evocetur, seu ne iudices ab eadem Sede deputati extra civitatem et dioecesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii vel aliis vices suas committere pra-

Obstantibus derogat.

sumant, et in concilio generali edita de duabus dietis, dummodo¹ ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, ac aliis quibusvis apostolicis, ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, ac ecclesiae et civitatis Mediolanensis praedictarum (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis eorumque praesuli et dilectis filiis capitulo et canonicis, senatui et civibus, aliisque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, etiam vim contractus et statuti perpetui continentibus, etiam motu proprio, et aliis, in contrarium forsitan quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque;

§ 29. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem;

§ 30. Et qualibet alia dictae Sedis indulgentia generali vel speciali, cuiuscum-

¹ Vocem non hic delemus, nam postea sequitur (R. T.).

que tenoris existat, per quam, praesentibus non expressam vel totaliter non insertam, effectus huiusmodi gratiae impediri valeat quomodolibet vel differri, et de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

§ 31. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum approbationis, confirmationis, adiectionis, supplementationis, susceptionis, dismembrationis, separationis, applicationis, appropriationis, tributionis, impartitionis, statuti, ordinationis, exemptionis, liberationis, concessionum, creationis, institutionis, aggregationis, indulgentiarum, inhibitionis, decretorum, mandati, et derogationis infringere vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCVIII, septimo idus iulii, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 9 iulii 1608, pontif. an. IV.

CX.

Quod fratres Ordinis beatae Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum non recipiant fratres Ordinis Minorum sancti Francisci Cappuccinorum neque alios strictioris regulae¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Nuper ad nos perlatum est Religiosos Ordinis beatae Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum (praetextu cuius-

¹ Eandem fere Constitutionem ad favorem omnium fratrum Minorum edixit Clem. VIII in sua Const. CXL Nuper ad nos in h. n. edit. CXLVI, tom. X, pag. 319). Quo vero ad Cappuccinos, vide in Clem. VII Constit. XXIV Religionis tom. VI pag. 113.

Clausulae poenales.

Causa huius constitutionis.

iusdam indulti apostolici dicto Ordini antiquitus concessi, ac demum per felicis recordationis Clementem Papam VIII praedecessorem nostrum per suas in huiusmodi formam Brevis litteras datas XXV decembris MDXCVI, pontificatus sui anno V, aboliti et revocati¹, aut forsitan alterius) professores Ordinis fratrum Minorum sancti Francisci Cappuccinorum nuncupatorum, et alios regulae strictioris, in eorum sodalitates, seu domos, aut conventus recipere.

Prohibitio de qua in rubrica.

§ 2. Quare, cum id saepius meritas poenas eludendi causa fiat, et ex hoc multa scandala in populo generentur et alia multa incommoda nascantur, nos huiusmodi scandalis obviare et quieti religiosorum amplius prospicere cupientes, ne quis praelatorum, seu superiorum, aut fratrum conventuum seu domorum dicti Ordinis beatae Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum, tam in regnis Hispaniarum quam alibi consistentium, quavis ille dignitate, praecellentia, prerogativa, vel munere fungatur, praetextu cuiusvis indulti seu privilegii apostolici eos recipere audeat vel praesumat causa quarti voti, quod ipsi professores Ordinis beatae Mariae de Mercede huiusmodi faciunt, apostolica auctoritate, tenore praesentium, districte prohibemus.

Derogatio contrarium.

§ 3. Non obstantibus privilegiis, seu indultis huiusmodi, ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non dicti Ordinis beatae Mariae de Mercede, iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illi sub quibuscumque tenoribus, et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in genere vel in specie, ac aliis, in contrarium quomodolibet concessis, appro-

¹ Vide Constit. cit. in nota ad rubricam (R. T.).

batis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiam si de illis illorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda foret, illorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 4. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, in iudicio et extra illud, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptorum fides.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die VII iulii MDCVIII, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 7 iulii 1608, pontif. anno IV.

CXI.

Ampliatio iurisdictionis S. R. E. cardinalis archipresbyteri, et iudicis causarum sacrosanctae Lateranensis ecclesiae et capituli interesse concernentium¹.

Paulus Episcopus
servus servorum Dei.

Dilecto filio Scipioni, tituli S. Chrysosogoni presbytero cardinali Burghesio nuncupato, salutem et apostolicam benedictionem.

Ad ea circumspectioni tuae multis nominibus de Sede Apostolica benemeritae et nobis plurimum gratae et acceptae

Exordium.

¹ De hac iurisdictione extat Constitutio LXX Greg. XIII Cum, sicut accepimus, saepe, tom. VIII pag. 179.

concedenda libenter inducimur, per quae felici ecclesiae Lateranensi¹ operâ tuâ prospici, et personarum ipsius ecclesiae (erga quam peculiarem geris devotionis effectum) commoda in dies augeri et illarum iura conservari possint.

§ 1. Cum itaque nos nuper archipresbyteratum dictae ecclesiae, certo (quem haberi volumus pro expresso) modo vacantem, tibi, qui noster secundum carnem ex sorore germanâ nepos existis, per te, quoad vixeris, tenendum, regendum, et gubernandum apostolicâ commenda-verimus auctoritate, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur; ipsius ecclesiae indemnitati, utilitati, et bono regimini salubriter consulere, prout ex debito pastoralis officii tenemur, ac dilectorum filiorum illius capituli et canonicorum ac² ministrorum commodis, ac iurium conservationi, et, ne ad diversa tribunalia dictae personae trahantur, earum quieti et litium dispendio providere cupientes, necnon de tuis integritate, providentiâ, et circumspectione plurimum in Domino confidentes, motu proprio, non ad tuam vel alterius pro te nobis desuper oblatae petitionis instantiam, sed ex merâ nostrâ deliberatione ac certâ scientiâ, omnes et singulas iurisdictiones, potestates, privilegia, exemptiones libertates, praerogativas, antelationes, indulta, etiam super collatione beneficiorum ecclesiasticorum quorumcumque, auctoritates et facultates, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros alios S. R. E. eiusdem Lateranensis archipresbyteris, qui pro tempore fuerunt, quoad ecclesias ipsas³, et illarum perso-

¹ Aptius forsâ legeretur *felici ecclesiae Lateranensis statui* (R. T.).

² Edit. Main. legit *ad ministrorum*, quod posset intelligi *administrorum*; sed edit. Cherubin⁹ habet *ac ministrorum* (R. T.).

³ Dicit *ecclesias ipsas non ecclesiam ipsam*,

narum intuitu, et ad eorum vitam, in genere vel in specie, concessa, ad te, quamdiu dictum presbyteratum obtinueris, tuumque et dictae ecclesiae vicarium per te deputatum, et pro tempore a te deputandum, dictâ auctoritate, tenore praesentium, extendimus, et ampliamus.

§ 2. Et nihilominus, motu et scientiâ similibus, et inhaerentes aliis facultatibus et privilegiis, per felicitis recordationis Gregorium Papam XIII et alios quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, archipresbyteris et canonicis ac beneficiatis dictae ecclesiae Lateranensis pro tempore existentibus hactenus concessis (quas et quae salva et illaesa ac salvas et illaesas esse, ac suam valoris firmitatem obtinere, illasque et illa ampliare et extendere volumus et intendimus), omnes et singulas causas, etiam beneficiales, ecclesiasticas, spirituales, mere profanas, et mixtas, etiam compromissas, tam civiles quam criminales (citra tamen poenam sanguinis et corporis afflictivam), inter dictos capitulum et canonicos et beneficiatos et clericos, nec non cappellanos, ministros, servientes respective, seu quemcumque eorum ex unâ, et quascumque alias personas, cuiuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, dignitatis, et praecminentiae existentes, necnon hospitalia, pia loca, et collegia, communitates, vel universitates ex alterâ partibus, sive inter dictum capitulum et canonicos, vel eorum quemlibet, ac beneficiatos, clericos, seu cappellanos praedictos, vel quoscumque eorum, coram quibuscumque iudicibus ordinariis, extraordinariis, commissariis, et exequutoribus, etiam S. R. E. cardinalibus, ac causarum Palatii Apostolici, et curiae Camerae Apostolicae auditoribus, et locumtenentibus, super quibuscumque quia ecclesias annexas complectitur ut patet ex seq. § 2 (R. T.).

Concessio iurisdictionis et facultatis cognoscendi omnes causas interesse Lateranensis ecclesiae et capituli canonicorum, etc., concernentes.

rebus, bonis, et pecuniarum summis, etiam vigore obligationis in formâ Camerae Apostolicae vertentes, et pendent respectively (quorum omnium et singulorum status, et merita, nominaque, et cognomina, ac qualitates, tam partium et personarum praedictarum, quam etiam rerum, super quibus lis pendet, praesentibus pro expressis habentes¹) ad nos per easdem praesentes advocantes, illasque in statu et terminis, in quibus ad praesens reperiuntur, et quas in futurum moveri denuo contigerit, tam active quam passive, etiam per praedictos capitulum, canonicos, beneficiatos, clericos et cappellanos, seu eorum quemlibet, contra quascumque personas, conventum², collegia, capitula, universitates, societates, hospitalia et loca quaecumque, saecularia et quorumvis Ordinum, Militiarum et hospitalium regularia privilegiata, etiam per praedictos capitulum et canonicos contra beneficiatos, clericos, et cappellanos praedictos, super quibuscumque pecuniarum summis, bonis ecclesiasticis, censibus, canonibus tritici, grani, vini, pecuniarum, aut aliarum rerum responsionibus, praediis, rebusque et bonis, ad quamcumque pecuniarum summam, numerum et quantitatem ac valorem ascendentes, ad dictam Lateranensem, aut illi unitas vel annexas ecclesias et parochiales, seu capitulum, canonicos, beneficiatos, clericos et ministros, etiam privatim ac ratione singularum personarum, quomodolibet spectantibus, aut eorum interesse, directe, vel indirecte, communiter vel divisim, ad eorum quemlibet concernentibus, rebus aliis in actis causae et causarum huiusmodi latius deductis et deducendis, ac illorum occasione, cum omnibus et

¹ Aptior syntaxis foret legendo *horum..... habentes* vel *quorum..... habemus* (R. T.).

² Forsan legere oportet *conventus* (R. T.).

singulis suis incidentibus, dependentibus, emergentibus, annexis et connexis, tibi, tuoque vicario, nunc et pro tempore per te deputato, summarie, simpliciter, et de plano, sine strepitu et figurâ iudicii, solâ veritate facti inspectâ, et, quatenus opus sit, exequutive, etiam manu regiâ, absque terminorum substantialium, et alicuius telae iudicariae observatione, sine confectione registri sive extractus, quacumque appellatione postpositâ etiam non frivola, audiendas, cognoscendas, verificandas, sine debito terminandas, dictâ auctoritate, eamrumdem tenore praesentium, committimus et mandamus, cisque praesentibus perpetuis temporibus duraturis;

§ 3. Cum potestate dictas partes respective et omnes alios, quos opus fuerit, sua communiter vel divisim interesse putantes, omnes in executione citationis nominandos, in Romanâ Curia vel extra, tam per edictum publicum, constituto summarie et extrajudicialiter de non tuto accessu, citandi; ac omnibus iudicibus supradictis, et quibus et quoties opus fuerit, etiam sub censuris ecclesiasticis et pecuniariis, tuo arbitrio moderandis et applicandis, etiam per simile edictum inhibendi; causasque ipsas, coram quibusvis eorum de facto forsâ introductas seu introducendas, ab eis advocandi et reassumendi; etiam, in eventum non partitionis, poenas et censuras praedictas damnabiliter incurrisse et incidisse declarandi; illasque etiam iteratis vicibus aggravandi et reaggravandi; interdictum ecclesiasticum apponendi; et brachii saecularis auxilium habendi et invocandi; loco unius sententiae, seu sententiarum praedictarum, mandata exequutiva in formâ solitâ et consuetâ decernendi; illudque et² illa, quicquid per te et vicarium

Facultas citandi in curia et extra, et omnibus iudicibus inhibendi, causasque reassumendi, etc.,

¹ Forsan legendum *etiam* (R. T.).

² Coniunct. et addimus ex Cherubin⁹ (R. T.).

praedictum vel alterum vestrum iudicatum fuerit, exequendi; expensas¹ quas-cumque taxandi et moderandi;

Singulis die-bus in honorem Dei non feriatis procedendi;

§ 4. Ac in causis omnibus et singulis praemissis, vel earum qualibet seu quolibet praemissorum, etiam singulis diebus et horis, praeterquam in honorem Dei feriatis, procedendi;

Canonicosque et alios a iuramento absolvendi ad effectum agendi.

§ 5. Necnon capitulum, canonicos, beneficiatos, clericos et cappellanos praedictos, seu eorum quemlibet, a vinculo iuramenti, ad effectum agendi, aliisque censuris et poenis, quatenus oportuerit, absolvendi; omniaque et singula alia faciendi, gerendi, exercendi in praemissis necessaria, seu quomodolibet opportuna;

Commissiones causarum praedictarum indicantes di-ctas iurisdictioni a solo Papa citato archipre-sbytero signatas valent.

§ 6. Ac insuper (si in praeiudicium auctoritatis, iurisdictionis, et facultatum praefatarum contingat causas sub diversis praetextibus a te, seu dicto vicario, avocari, ac aliis iudicibus committi) omnes et quascumque commissiones, tam gratiae quam iustitiae, interesse ecclesiae Lateranensis, capituli et personarum huiusmodi quomodolibet concernentes, aliter quam manu nostrâ et pro tempore existentis Romani Pontificis (te ad id vocato) signatas, et inhibitiones earum praetextu emanandas, processusque per eosdem habendos, et inde sequuta quaecumque, nullius roboris vel momenti esse, et, illis non obstantibus, te dictumque vicarium, ut ad ulteriora in causis huiusmodi procedere possis², atque ad parendum commissionibus praedictis, earumque praetextu emanatis inhibitionibus, minime teneri, ac, ob non paritionem, censuras aut poenas aliquas minime incurrere posse, declaramus:

Clausulae huius consilii non praeservativae.

§ 7. Decernentes easdem praesentes ad tui vitam, seu quamdiu archipresbyterat-

¹ Edit. Main. habet *expensa* (R. T.).

² Syntaxis est: *te dictum Vicarium declaramus ut ad ulteriora in causis procedere possis, atque minime teneri ad parendum, etc.* (R. T.).

tum huiusmodi obtinueris, tam nostris quam Romanorum Pontificum praedecessorum¹ nostrorum temporibus durare, suamque vim et roboris firmitatem obtinere, nec easdem praesentes sub quibusvis similium vel dissimilium facultatum et gratiarum derogationibus, revocationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, per nos vel Romanos Pontifices successores nostros praefatos etiam motu simili et ex certâ nostrâ scientiâ ac de Apostolica potestatis plenitudine edendis, comprehendendi, nec per eas immutari, suspendi, limitari, moderari, aut ad terminos iuris reduci posse, sed eas perpetuo validas et efficaces fore, ac, quoties huiusmodi contraria emanabunt, toties illas in pristinum et eum, in quo antea erant, statum restitutas, et sub posteriori datâ, per te seu dictum Vicarium eligendâ, de novo concessas censeri, et quicquid illarum vigore aliâs rite gestum, statutum, factum, mandatum, indultum et exequutum fuerit, perpetuam vim et roboris firmitatem obtinere, ac de subreptionis vitio, seu intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari, impugnari, vel ad terminos iuris, seu in ius vel controversiam revocari non posse;

§ 8. Sicque per quoscumque iudices, et causarum Palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate) in quavis causâ et instantiâ iudicari et diffiniri debere, necnon irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 9. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac conciliis etiam generalibus editis, stylo Palatii, regulâ Cancellariae Apostolicae prohibente, mandata exequutiva aliâs quam

¹ Vix temperare possum quominus scribam *successorum* (R. T.).

Derogatio contrariorum.

sub plumbo expediri, facultatibus et iurisdictionibus nostro in Urbe et eius districtu in spiritualibus vicario generali, senatori et causarum curiae Camerae Apostolicae generali auditori, seu S. R. E. cardinalibus, quibusvis dictae Urbis iudicibus supradictis, et aliis quibusvis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, necnon irritantibus et fortioribus decretis, etiam motu, scientiâ, et potestatis plenitudine paribus, etiam consistorialiter, per nos seu quoscumque alios Romanos Pontifices, praedecessores nostros, in contrarium forsân quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis, ac etiam iteratis vicibus innovatis (etiam si cautum sit in eis expresse, quod illis nullatenus, vel non nisi sub certis inibi forsân expressis et nominatis modis et formâ, derogari seu contra illa quicquam concedi possit, et aliter factae pro tempore derogationes et¹ concessiones nullatenus eis quibus concedentur suffragari possint seu debeant, nulliusque roboris vel momenti existant); quibus omnibus, etiamsi de illis illorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quavis alia expressio habenda aut alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso et formâ in illis traditâ observatâ², praesentibus pro plene et sufficienter expressis ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, etiam motu et scientiâ similibus, specialiter et expresse dero-

¹ Coniunctionem *et* nos addimus (R. T.).

² De more solito subdendum foret *exprimerentur et insererentur* (R. T.).

gamus, et derogatum esse, nec illâ eisdem praesentibus quicquam adversari vel obstare volumus, caeterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo, etc.

Datum Romae apud sanctum Marcum, anno Incarnationis Dominicae MDCVIII, vi idus iulii, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 10 iulii 1608, pontif. an. IV.

CXII.

Facultas regi catholico imponendi census super bonis stabilibus mensarum magistratuum trium Militiarum sancti Iacobi, de Calatrava, et de Alcantara¹.

Charissimo in Christo filio nostro Philippo Hispaniarum regi catholico
Paulus Papa V.

Charissime in Christo fili noster,
salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Maiestatis tuae nomine nobis nuper expositum fuit, tibi pro satisfactione creditorum tuorum inter alia expedire, ut super bonis stabilibus mensarum magistratuum trium Militiarum sancti Iacobi, de Calatrava et de Alcantara, quarum maiestas tua perpetuus administrator apostolicâ auctoritate deputatus existit, unus vel plures annui census redimibiles centum millium ducatorum annuorum, valoris vicies centenorum millium ducatorum in proprietate ad rationem quinque pro quolibet centenariis, imponerentur, illique uni vel pluribus personis pro solutione debitorum tuorum venderentur; cum autem impositio et venditio huiusmodi absque nostrâ et Sedis Apostolicae dispensatione fieri nequeat, ideo nobis

Causae factae concessione.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

humiliter supplicari fecisti, ut opportunam tibi ad id licentiam de benignitate apostolicâ concedere dignaremur.

Concessio de qua in rubrica. § 2. Nos igitur, maiestatem tuam specialis gratiae favore prosequi volentes, et a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poënis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodata existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, eidem maiestati tuae, super dictis bonis stabilibus trium mensarum magistralium Militiarum sancti Iacobi, de Calatrava et de Alcantara praedictarum ubicumque existentibus, unum vel plures annuos census redimibiles summam centum millium ducatorum annui redditus insimul non excedentes, valoris vicies centenorum millium ducatorum similium in proprietate, semel vel successive ac diversis temporibus constituendi et imponendi, et sic constitutos et impositos uni seu pluribus et quibuscumque personis, tam ecclesiasticis quacumque dignitate et auctoritate fungentibus, quam saecularibus, etiam communitatibus, universitatibus, collegiis, capitulis, conventibus vel locis, ad rationem quinque pro centenario, vendendi, pretiumque seu pretia inde provenientia per te, vel alium, seu alios, exigendi, recipiendi, seu recepisse confitendi, illudque vel illa in solutionem debitorum tuorum convertendi, necnon (pro evictione et legitimâ defensione census, ut praefertur constituendorum, fructuumque, et emolumentorum occasione illorum pro tempore debitorum solutione faciendâ, ac perpetuâ et inviolabili omnium et singulorum in instrumento seu instrumentis desuper confi-

dicta bona stabilia, etiam in ampliori formâ Camerae Apostolicae, cum iuramento, procuratione, constitutione, et aliis in similibus apponi solitis et necessariis, obligandi et hypothecandi, ac instrumenta desuper opportuna stipulata quibuscumque promissionibus et clausulis in similibus apponi solitis vallata celebrandi, stipulandi et obligandi, licentiam et facultatem, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

§ 3. Non obstanti recolendae memoriae Pauli Papae II, praedecessoris nostri, de rebus ecclesiae non alienandis, aliisque apostolicis constitutionibus et ordinationibus, necnon dictarum Militiarum, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem Militiis, illarumque magno magistro, conventibus et fratribus, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, ac aliâ in contrarium praemissorum etiam pluries concessis, confirmatis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, ac si ad verbum exprimerentur et insererentur, praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâ in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio contrariorum.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die XVI Iulii MDCVIII, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 16 Iulii 1608, pontif. an. IV.

CXIII.

Praeceptum regi catholico extinguendi census imponendos super bonis mensarum magistralium Militiarum sancti Iacobi de Calatrava et de Alcantara infra viginti annos¹.

Charissimo in Christo filio nostro
Philippo Hispaniarum regi catholico
Paulus Papa V.

Charissime in Christo fili noster,
salutem et apostolicam benedictionem.

Reversetur facultas regi concessa. census imponendi.

§ 1. Nuper, supplicationibus maiestatis tuae nomine nobis humiliter porrectis inclinati, per alias nostras in simili formâ Brevis litteras eidem maiestati tuae super bonis stabilibus trium mensarum magistralium Militiarum sancti Iacobi, de Calatrava et de Alcantara ubicumque existentibus, unum seu plures annuos census redimibiles, summam centum millium ducatorum annui redditus insimul non excedentes, valoris vicies centenorum millium ducatorum similium in proprietate, semel vel successive ac diversis temporibus constituendi et imponendi, ac sic constitutos et impositos uni vel pluribus et quibuscumque personis, tam ecclesiasticis quacumque dignitate et auctoritate fungentibus, quam saecularibus, etiam communitatibus, universitatibus, collegiis, capitulis, conventibus vel locis, ad rationem quinque pro centenario, vendendi, pretiumque seu pretia inde provenientia, per te, vel alium, seu alios,

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

exigendi, recipiendi, seu recepisse confitendi, illudque vel illa in solutionem debitorum tuorum convertendi, necnon, pro evictione et legitimâ defensione census, ut praefertur, constituendorum, fructuumque et emolumentorum, occasione illorum pro tempore debitorum, solutione faciendâ, ac perpetuâ et inviolabili omnium et singulorum in instrumento seu instrumentis desuper confi-

§ 2. Ne autem bona praedicta obligationi et hypothecae huiusmodi perpetuo subiaceant, maiestatem tuam hortamur, et paterne in Domino admonemus, ut census imponendos huiusmodi quam primum extinguat et bona praedicta ab illorum onere, obligatione et hypothecâ praedictis omnino liberet, ita ut infra viginti annos census penitus extincti, ac bona liberata existant: nos enim, ut saltem infra dictum tempus viginti annorum census extinguere et bona praedicta, ut praefertur, penitus liberare (super quo tuam conscientiam oneramus) omnino debeas et tenearis, volumus et decernimus.

§ 3. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die XVIII Iulii MDCVIII, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 18 Iulii 1608, pontif. an. IV.

Praeceptum eisdem census infra viginti annos redimendi.

Derogatio contrariorum.

CXIV.

Venerabilis servus Dei Ludovicus Bertrandus beatorum numero adscribitur¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

In Sede principis Apostolorum, nullis licet nostris suffragantibus meritis, a Domino constituti, piis catholicorum regum et aliorum fidelium votis, quibus virtutum Dominus in servis suis honorificatur, libenter annuimus et apostolicam auctoritate indulgemus, prout in Domino conspiciamus expedire.

Philippus rex Hispaniaeque proceres venerabilium Ludovicum Bertrandum beatum vocari, officiumque de eo, missamque legi petunt.

§ 1. Sane charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici, regni Valentiae, et totius Ordinis fratrum Praedicatorum nomine nobis expositum fuit, quod bonae memoriae Ludovicus Bertrandus Valentinus, dicti Ordinis fratrum Praedicatorum professus, multis et eximiiis virtutibus et gratiis vivens, ac miraculorum dono a Domino tam in vita quam post mortem illustratus fuit, et ideo magna est etiam erga eius nomen et memoriam populorum et Aragonum regni devotio. Quapropter tam dictus Philippus rex, quam regnum, et Ordo praedicti, semel et iterum, nobis supplicari fecerunt, ut, donec canonizationis honorem, quem dicto Ludovico ob excellentia eius merita aliquando divina adspirante gratia habitum iri sperant, ab Apostolica Sede impetrent, eundem Ludovicum beatum vocari et de eodem Officium et Missam in civitate et regno Valentiae tanquam de confessore non pontifice agi posset, auctoritate apostolica indulgeremus.

Annuit Pontifex.

§ 2. Quare nos, re prius per venerabiles fratres nostros S. R. E. cardinales sacris ritibus praefectos, quibus eam ex-

¹ Ex regist. in Secret. Brev.

minandam demandavimus, mature discussa, de eorumdem cardinalium consilio, praedictorum Philippi regis, regni Valentiae, et Ordinis fratrum Praedicatorum supplicationibus inclinati, quod in posterum dictus Ludovicus Bertrandus Beatus nuncupari, deque eo in civitatis et regni Valentiae omnibus monasteriis et ecclesiis fratrum atque monialium eiusdem Ordinis Praedicatorum ab ipsis fratribus et monialibus die decima nona mensis octobris, quae, ut asseritur, eius obitus dies est, singulis annis Officium et Missa de communi unius confessoris non pontificis secundum ritum et consuetudinem sui Ordinis celebrari libere et licite possit et valeat, apostolicam auctoritate, tenore praesentium, perpetuo concedimus et indulgemus.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die XIX iulii MDCVIII, pontificatus nostri anno IV¹.

Dat. die 19 iulii 1608, pontif. an. IV.

1 Eadem die Paulus PP. litteris apostolicis in forma Brevis datis, et quibus initium est *Totius orbis*, facultatem P. Thomae a Iesu Carmelitae Discalceato, viro clarissimo, ac iis, qui ecclesiasticam callent historiam, apprime noto opere, quod publici iuris fecit, *De conversione omnium Gentium*, facultatem concessit seminarium Ulyssipone erigendi pro instruendis Ordinis sui missionariis, qui in regno Congensi, aliisque Africae partibus, propagandae christianae fidei operam darent. Nos eas ommittendas putavimus, cum executioni demandatae non fuerint. Congi siquidem, Africae et Brasiliae missiones PP. Capuccinis commissae postmodum fuerunt, nec sine fidei nostrae emolumento. Erectum tamen posterioribus temporibus fuit seminarium pro missionariis Carmelitis Discalceatis ad aedes sancti Pancrati extra Urbis moenia.

Derogatio contrariorum.

CXV.

Erectio Congregationis sancti Pauli fratrum Ordinis Carmelitarum Discalceatorum pro missionibus obeundis¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

Onus pastoralis officii, supremae maiestatis providentia nobis, meritis licet imparibus, commissi, debitores nos constituit, non solum populorum christifidelium, sed et universarum gentium salutem sedulo procurandi, quippe qui, ut Apostolus nos admonet, non solum sapientibus, sed etiam insipientibus debitores sumus. Quocirca ad universi orbis provincias, urbes et loca et ad universas creaturas, quibus praedicari Evangelium Dominus apostolos suos mandavit, mentis nostrae oculos dirigentes, et de conversione animarum et ad Christi ovile reductionem meditantes, valde opportunum fore existimavimus, ex Ordine beatae Mariae Virginis de Monte Carmelo novae Reformationis, tam Hispaniarum quam Italiae, in qua, benedicente Domino, viri vitae sanctitate et sacrarum litterarum doctrinam et christianae fidei propagandae zelo praestantes conspiciuntur, aliquot probitate morum, exemplo vitae, atque scientiam magis conspicuos eligere et ex illis unam Congregationem, quae in dies similium religiosorum copia, ne operarium mensus tam grandis operam unquam deficiat, augeri poterit, constituere.

Ex nonnullis selectis viris Congregationem Discalceatorum sancti Pauli pro missionibus obeundis erigit.

§ 1. Igitur ad omnipotentis Dei gloriam, sanctae fidei catholicae exaltationem et universi orbis, animarumque, quae extra Ecclesiae Dei gremium per aeternae damnationis viam incedunt, salutem, motu proprio, ac ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, ex infrascriptis ad hoc munus electis, tam ex

¹ Ex Regist. in Secret. Brev.

Congregatione Hispaniarum quam Italiae, religiosi viris, qui spiritu Dei afflati huic sanctissimo operi se obtulerunt, nempe ex Congregatione Hispanica dilectis filiis Thoma a Iesu, Didaco ab Incarnatione; ex Congregatione vero Italica Philippo a sancto Iacopo, Redempto a Cruce, Bartholomaeo Maria a sancto Francisco, Adriano a sancta Maria, Leandro ab Annunciatione, Hyacinto a sancto Angelo, Ioanne Damasceno ab Annunciatione, Hilario a sancto Augustino, Fulgentio a Conceptione, Cassiano a sancto Anselmo, Simeone a Monte Carmelo, Donato et Thaddaeo a sanctis Elia et Donato (quos omnes et singulos idcirco ad hunc effectum penitus et omnino in perpetuum, auctoritate apostolica, tenore praesentium, separamus, sciungimus et dismembramus a praedictis Congregationibus, tam Hispanica, quam Italica¹ et ab obedientia praelatorum praedictarum Congregationum eximimus) et² animarum conversioni procurandae perpetuo emancipatam Congregationem unam sub invocatione sancti Pauli Apostoli³, ab uno commissario generali cum definitorum interventu iuxta regularia instituta infrascripta regendam et gubernandam, auctoritate et tenore praedictis perpetuo erigimus et instituimus; cuius Religiosorum vocationis praecipuus finis sit, ut orthodoxae fidei propagationi, Ecclesiae sanctae per universum orbem dilatationi, et animarum infidelium et aliorum a dicta fide errantium ad eiusdem fidei veritatem reductioni et conversioni sedulo incumbant.

§ 2. Ut autem praedicti Religiosi ad haec sufficienter et pro dignitate praestanda difficultatesque superandas et pericula, quibus in huiusmodi ministeriis se exponant, subeunda aptiores invenian-

Exercitia quibus religiosi antiquam admissionem millantur vacare debent.

¹ Edit. Main. legit *Hispanicae... Italicae* (R. T.).

² Particula *et* redundare videtur (R. T.).

³ Edit. Main. fert *Apostolici* (R. T.).

tur, ante omnia volumus et ordinamus, ut ipsius Congregationis¹ divinarum rerum contemplationi et profectibus animarum vacent, ita ut ex caelestium contemplatione animarum salutis zelus, quasi ex ardentissimae charitatis fonte, deriveatur, omnesque deinceps professionis suae tempore, praeter tria quae aliis religiosis sunt communia vota, quartum votum emittant, videlicet per totius vitae spatium et animarum saluti se se operam duros, et a Sede Apostolicâ seu a commissario generali missos, ad quamlibet totius orbis regionem pro animarum salute procurandâ, etiam cum periculo vitae, ituros.

§ 3. Praeterea, quia Evangelii ministros, inter alias, humilitatis praecipue virtutem habere oportet, professionis eiusdem tempore quintum etiam votum non ambiendi dignitates et praerogativas, neque directae neque indirectae, per se neque per alium, intra Ordinem neque extra Ordinem, pariter emittant.

§ 4. Et, ut eiusdem Congregationis prospero regimini consulatur, praedictae Congregationis commissarium generalem eundem Thomam a Iesu eiusdem Ordinis beatae Mariae de Monte Carmelo novae Reformationis Discalceatorum Congregationis Hispaniarum expresse professum (de cuius pietate, prudentiâ, doctrinâ, et religionis zelo plurimum in Domino confidimus) motu pari constituimus et deputamus, illique, ac successoribus suis futuris pro tempore commissariis generalibus, universam dictae Congregationis sancti Pauli curam in spiritualibus et temporalibus plenarie committimus, ac Congregationem ipsam, eiusque provincias, domos, seminaria, quae pro tempore fuerint, et regulares personas quascumque regendi, gubernandi, visitandi, corri-

¹ Hic aliquid deesse videtur, ex. g. alumni vel religiosi, vel quid simile (R. T.).

gendi et reformandi, et alia quaecumque ad regimen et administrationem eiusdem Congregationis sancti Pauli pertinentia faciendi, prout omnes et singuli aliorum Ordinum superiores generales in suis Ordinibus de iure vel privilegiis et indultis apostolicis possunt, plenariam et liberam tribuimus facultatem et potestatem.

§ 5. Ipsum autem fratrem Thomam a Iesu, commissarium generalem a nobis deputatum, hac prima vice officium praedictum ad sexennium obtinere; finito vero sexennio, commissarium generalem huiusmodi de triennio in triennium a capitulo generali eligi, et eum, qui uno triennio commissarii officio functus fuerit, ad illud successive reeligere non posse, sed aliud triennium vacare, pariter volumus et ordinamus: teneaturque commissarius generalis praedictus, secundum regulam Alberti primitivam et constitutiones sui Ordinis (quas quidem constitutiones ad praescriptum huius novae Congregationis instituti ex voto quatuor definitorum, cum primum fieri poterit, aptari¹ volumus, ita ut aptatio sic faciendâ usque ad capitulum generale celebrandum duret), Congregationem eandem gubernare.

§ 6. Interea vero, donec dictae constitutiones aptentur, idem Thomas commissarius praedictus omnia et singula, quae praepositus generalis et definitores facere possunt, faciendi auctoritatem habeat. Si vero praedictus commissarius, antequam eligantur definitores, e vita decesserit, antiquior ex fratribus praesideat, et, quamprimum fieri poterit, convocatis professis sacerdotibus omnibus, per secreta vota, et servatis aliis ad electionem canonicam per dictas constitutiones requisitis, novus Commissarius eli-

¹ Edit. Main. legit *optari*, et paulo post *optatio*; sed ex § seq. legend. *optari* et *aptatio* constat. (R. T.).

Qui triennio quolibet eligatur.

Commissarius huiusmodi auctoritas.

gatur. Insuper praedictae Congregationi sic erectae, et eidem Thomae a Iesu commissario eiusque successoribus, monasteria et seminaria, servatâ formâ Concilii Tridentini, erigendi, novitios ad habitum recipiendi et ad professionem regularem suo tempore admittendi, novas constitutiones et ordinationes condendi (dummodo eorum primitivae regulae et ipsius Congregationis instituto, sacris canonibus, Concilio Tridentino, et constitutionibus apostolicis non sint contrariae) facultatem concedimus.

Congregatio huiusmodi ab Ordinariis et generalis Congregationis Italo-Hispanae exemptione iurisdictione.

§ 7. Ad haec, eandem Congregationem sancti Pauli, eiusque monasteria, domos, seminaria, praelatos, et religiosos universos et singulos nunc et pro tempore existentes, illorumque bona mobilia et immobilia ab omni iurisdictione Ordinariorum locorum quorumcumque, necnon ab obedientiâ, superioritate et potestate praepositorum generalium tam Congregationis Hispaniarum quam Italiae (praeterquam in infrascriptis) perpetuo eximimus, et liberamus, ac exemptos et liberos esse volumus et declaramus, ac sub nostrâ et Sedis Apostolicae ac beati Petri protectione suscipimus, nobisque et dictae Sedi immediate subiicimus.

Priori generali Congregationis Italiae quoad visitationem substitui.

§ 8. Volumus autem, ut praedicta Congregatio eiusque commissarius generalis priori generali dictae Congregationis Italiae tamquam universali et superiori capiti (iuxta tamen formam infrascriptam) subiaceant; qui prior generalis domos, monasteria ac seminaria dictae Congregationis sancti Pauli, eorumque conventus et personas, solus per se ipsum personaliter cum duobus sociis et uno scribâ seu secretario ab ipsâ Congregatione sancti Pauli eligendo, et iuxta eiusdem Congregationis instituta, nec aliâs, visitare, corrigere et reformare, et delinquentes punire, idque de consensu dictorum sociorum, et intra monasteria ipsius Con-

gregationis dumtaxat (extra quae nullatenus Religiosi praedictae Congregationis, eorumque aliquis, ab eodem praeposito generali amoveri, vel alio modo transferri, neque eorum loco mutari aut¹ poni, neque priores, aut alii² officiales eorumdem seminariorum aut monasteriorum et locorum Congregationis sancti Pauli pro tempore eis praesidentes, a suis officiis amoveri; neque alii eorum loco substitui possint³, nisi ob enormem excessum qui iuste tolerari nequeat, et tunc⁴ in defectum praedicti commissarii generalis et de consensu dictorum sociorum, nec aliâs ullo modo), valeat. Prohibemus quoque, ne idem praepositus generalis aliquas gratias particulares praedictis fratribus concedat.

§ 9. Commissarius autem praedictae Congregationis sancti Pauli cum duobus sociis in capitulo eligendis capitulo generali totius Ordinis interesse, ibique vocem tam activam quam passivam, et locum sibi congruentem tam ipse quam socii habere debeant.

§ 10. Prior autem generalis praedictus (quoad visitanda monasteria, domos et loca) statutis et privilegiis eiusdem Congregationis sancti Pauli in omnibus et per omnia se conformet, nihilque contra illa renovare aut alterare praesumat; praedictaeque Congregationis, ut praefertur, monasteria, domos, loca et personas visitare valeat; et, antequam visitationem incipiat, hoc ipsum in capitulo generali dictae Congregationis intimare et denunciare teneatur, ad effectum, ut ibi praedicti socii visitationis (uti superius dispositum est) deputentur; ac denique inhibemus, ne in aliquâ aliâ re

¹ Hic forsân deest vox *alii* (R. T.).

² Incongrue edit. Main. heic legit *alios* (R. T.).

³ Vocem *possint* nos addimus (R. T.).

⁴ Nempe: et tunc prior generalis valeat etiam illos amovere, sed solimmodo in defectum, etc. Caeterum, quantum potuit, mendosissimum locum sanare conatus sum (R. T.).

Commissario generali locus assumitur in capitulo generali Ordinis.

Prior generalis quomodo se gerere debeat in visitatione praeroganda.

ad praedictam Congregationem sancti Pauli spectante praedictus generalis, seu alii praelati se nullo modo immisceant, exceptis iis, quae hic exprimuntur.

Huic congregationi privilegia omnia Ordinis communicantur.

§ 11. Omnia praeterea privilegia, speciali quoque notâ digna, immunitates, exemptiones, libertates, facultates, concessionem, gratias, tam spirituales quam temporales, et indulta, etiam per modum extensionis, vel communicationis cum particulâ exclusivâ, aut aliâ concessa (quorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro expressis haberi volumus) et concedenda universo Carmelitarum et novae Reformationis Ordini et quibusvis aliis fratrum et sororum Mendicantium et non Mendicantium Ordinibus, eorumque congregationibus, conventibus, capitulis, et utriusque sexus personis, tam praelatis quam subditis, ac illorum monasteriis, domibus, ecclesiis, hospitalibus, et quibusvis piis locis, praedictae Congregationi Sancti Pauli, utpote uni ex Mendicantibus, eiusque commissario generali, aliisque superioribus et personis, monasteriis, domibus, ecclesiis et seminariis quibuscumque (ita ut hi omnes et singuli non solum ad supradictorum instar, sed pariformiter, et aequè principaliter, ac perinde ac si illis nominatim et in specie concessa fuissent, huiusmodi privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, facultatibus, concessionibus, gratiis et indultis, illis praesertim, quae personis quibuscumque in animarum conversione laborantibus hactenus concessa sunt aut imposterum concedentur, praeviâ tamen, quoad inferiores fratres, dicti commissarii licentiâ, dummodo tamen Concilio Tridentino et constitutionibus apostolicis non sint contraria, nisi tamen, quoad eos qui in missionibus erunt, post praedictum Concilium alicui fuerint concessa, et non sint revocata, uti, frui, potiri et gaudere li-

bere et licite possint et valeant ac debeant) praedictâ auctoritate perpetuo pariter concedimus, communicamus et extendimus.

§ 12. Praecipientes sub excommunicationis poenâ, ne quisque quavis auctoritate praedictae Congregationis religiosos super praemissis quomodolibet molestare, perturbare, inquietare aut impedire quovis quaesito colore audeat, vel praesumat.

§ 13. Et sub eadem poenâ inhibentes religiosus Congregationis Hispaniarum et Italiae praedicti Ordinis Carmelitarum Discalceatorum, ne ad hanc Congregationem sancti Pauli, et vicissim huius etiam Congregationis religiosi¹, ne ad aliquam praedictarum Congregationum, neque aliam quancumque, absque nostrâ et pro tempore existentis Romani Pontificis vel suorum generalium speciali licentiâ, transire audeant vel praesumant, quam excommunicationis poenam tam transeuntes quam illos admittentes incururos declaramus.

§ 14. Decernentes praesentes litteras et in eis contenta quaecumque perpetuo valida, firma, et efficacia fore, ac suos plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, nec a quoquam quavis auctoritate fungente impugnari, rescindi, retractari, vel revocari, neque de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae vel alio quocumque defectu notari nullatenus² posse; sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores (sublatâ eis, et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

¹ Edit. Main. legit *religiosi* (R. T.).

² Legendum *ullatenus* (R. T.).

Poenae contra molestiam ei inferentes.

Transitus ab hac congregatione in Italiam et Hispaniam et viceversa prohibetur.

Clausulae pro praedictorum firmitate.

Ordinarii omnes huius constitutionis exequutores deputantur.

§ 15. Hortamur autem in Domino venerabiles fratres patriarchas, archiepiscopos, episcopos, et alios locorum Ordinarios, ac dilectos filios nostros, et Apostolicae Sedis de latere legatos, vicelegatos, nuncios, et alios ministros, illisque in virtute sanctae obedientiae mandamus ut Congregationem sancti Pauli praedictam eiusque religiosos pro nostrâ et Sedis Apostolicae reverentiâ propensius commendatos habentes, illos benigni favoris praesidio, ubi opus fuerit, fulciant, nec non praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte commissarii generalis aut aliorum dictae Congregationis fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ Congregationem ipsam eiusque religiosos eorumdem praemissorum effectu pacifice frui et gaudere, non permittentes eos desuper a quoquam quavis auctoritate quomodolibet indebite molestari; contradictores quoscumque per censuras, et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio contrarium.

§ 16. Non obstantibus piae memoriae Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de unâ, et Concilii generalis de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas quis non trabatur, et quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dicti Ordinis Carmelitarum, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, et litteris apostolicis, quibusvis Ordinibus, congregationibus, superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, et cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque ef-

ficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 17. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo dictae Congregationis, vel alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides habeatur, quae praesentibus originalibus haberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptis danda fides.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxii iulii mdcviii, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 22 iulii 1608, pontif. an. iv.

CXVI.

Episcopis Mazariensi et Agrigentino in regno Siciliae mandatur, ut cogant ecclesiasticos, tam saeculares quam cuiuscumque Ordinis regulares, ad revelanda, iustoque pretio vendenda blanda et frumenta tempore caritatis annonae in eodem regno, usque ad novam messem¹.

Venerabilibus fratribus Mazariensi et Agrigentino episcopis, nec non dilecto filio etiam venerabilis fratris archiepiscopi Panormitani in spiritualibus vicario generali

Paulus Papa V.

Venerabiles fratres et dilecte filii, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Expositum nobis nuper fuit nomine dilecti filii nobilis viri Ioannis Fernandez Pacheco marchionis Villenae.

Procurator Siciliae petitionis.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

regni Siciliae proregis, quod in eodem Siciliae regno frumenti et bladum mes- sis hoc anno tenuis adeo fuerit, ut non obscure colligatur, annonam gravio- rem, ac magnam populi eiusdem regni, paupe- rum praecipue, calamitatem successuram: quibus ipse marchio prorex, ut iuxta of- ficii sui debitum provide occurrat, nullam praetermittit diligentiam, qua eisdem op- portune consuli posse speret. Quare cum intellexerit in eodem regno et insula Si- ciliae complures personas ecclesiasticas, tam saeculares quam regulares, etiam hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, reperiri, quae frumentum, quod habent, absconditum servant, ut illud quanti plu- rimi poterunt vendant, magno cum pro- ximi detrimento ac Dei offensam, quod a christianam, qua ecclesiasticos praecipue praestare decet, pietate ac charitate alie- nissimum est: ideo nobis humiliter sup- plicari fecit, ut opportune desuper pro- videre de benignitate apostolicam digna- remur.

Commissio de qua in rubrica.

§ 2. Nos igitur iustis eiusdem Ioannis marchionis proregis petitionibus annuen- tes, ac supplicationibus inclinati, vobis et cuilibet vestrum per praesentes com- mittimus et mandamus, ut quascumque personas ecclesiasticas, tam saeculares quam cuiusvis Ordinis et instituti regu- lares, etiam dicti hospitalis sancti Ioan- nis Hierosolymitani, cuiusvis status, gra- dus, ordinis, dignitatis, praecminentiae et conditionis existant et quantumvis exem- ptas, ac nobis et Apostolicae Sedi immediate subiectas, per pecuniarias, ac amissionis frumentorum et bladum quae habent, ac, in subsidium, per cen- suras et poenas ecclesiasticas arbitrio ve- stro declarandas, aggravandas et reaggra- vandas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, omni et quacumque appella- tione, recursu et reclamatione postpositis, auctoritate nostra cogatis et compellatis,

ut frumenta et blada quae habent, etiamsi ex redditibus ecclesiasticis percepta fue- rint, vobis et vestrum cuilibet, seu a vo- bis et quolibet vestrum deputandis, fide- liter notificent, ac, detractam ex eisdem frumentis et bladis eam quantitatem, quae pro usu illa habentium et illorum fami- liarium, usque ad novam messem, respec- tive necessaria fuerit, residuum pro communi populorum usu (iusto pretio, praesente tamen pecunia, solvendo, nisi aliud venditoribus placuerit) vendant;

§ 3. Et ut praemissa adimplere facilius in Domino valeatis et quoscumque tam ecclesiasticos quam laicos ad frumenta et blada revelanda sub poenis et censuris ecclesiasticis tam in genere quam in specie compellatis: nos enim vobis et vestrum cuilibet super his omnibus et singulis per praesentes opportunam fa- cultatem tribuimus et impertimur.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quarumvis ecclesiarum, monasteriorum, Ordinum et dicti hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani, etiam iuramento, con- firmatione apostolicam, vel quavis firmitate aliam roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, exem- ptionibus et litteris apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, et cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis: quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 5. Volumus autem, ut praesens com- missio, seu mandatum ac facultas, ad messem novam usque tantum perduret,

Facultates ad id commissarius concessae.

Derogatio con- trariorum.

Tempus com- missionis limita- tum.

ac in compellendis ecclesiasticis debitus honor et reverentia Ordini habeatur.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxx iulii MDCVIII, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 30 iulii 1608, pontif. an. IV.

CXVII.

Nuncio apostolico apud Helvetios com- moranti committitur, ut quamdam con- cordiam super nonnullis bonis et iu- ribus inilam, inter abbatem monasterii sancti Galli nullius dioecesis provin- ciae Maguntinae, et consules ac magi- stratum oppidi Wangen in Helvetia, confirmet.

Paulus Episcopus
servus servorum Dei

Dilecto filio nuncio apostolico apud Helve- tios commoranti, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Illis quae, pro monasteriorum et alio- rum religiosorum locorum commodo et utilitate, ex concordiam seu transactione provide facta fuisse dicuntur, ut firma perpetuo et illibata persistent, libenter, cum a nobis petitur, apostolici manda- mus adiici muniminis firmitatem.

Paulus II statu- tus poenis de- crevit a dele- gatis apostolicis in causis alie- nationum bono- rum ecclesiasti- corum utilita- tem Ecclesia- rum esse respi- ciendam.

§ 1. Dudum siquidem a felicis recor- dationis Paulo Papa II, praedecessore no- stro, emanarunt litterae tenoris subse- quentis, videlicet: Paulus Episcopus servus servorum Dei. Cum in omnibus iudiciis sit rectitudo iustitiae et praescien- tiae puritas observanda, id multo magis

1 Sequens Pauli II Constitutio iam habebatur in Bullario tom. V pag. 183; attamen hic iterum insertam tradit Cocquelines (R. T.).

2 Legendum conscientiae, uti ex loco cit. constat. (R. T.).

in commissionibus alienationum rerum ecclesiasticarum convenit observari, in quibus de Christi patrimonio et dispensatione pauperum, non de proprio cuius- que peculio, agitur aut tractatur. Qua- propter oportet, ut, in examinandis huius- modi alienationum causis, quae a Sede A- postolica in formam Si in evidentem utili- tatem cedant, oneratis ecclesiasticorum iudicium conscientiam, delegantur, nihil fa- vor usurpet, nihil timor extorqueat, nulla expectatio praemii iustitiam, conscien- tiamque subvertat. Monemus igitur, et, sub interminatione divini iudicii, omnibus commissariis et delegatis huiusmodi praecipimus, ut caute et diligenter attendant causas in litteris apostolicis per suppli- cantes expressas, illasque sollicite exami- nent atque discutiant, testes et probatio- nes super narratorum veritate recipiant, et, solum Deum prae oculis habentes, omni timore aut favore deposito, eccle- siarum indemnitatibus consulant, nec in laesionem aut in detrimentum earum de- cretum quomodolibet interponant. Si quis autem commissarius aut delegatus, con- scientiae suae prodigus, in gravamen aut detrimentum Ecclesiae, per gratiam, ti- morem vel sordes, alienationi consense- rit, aut decretum vel auctoritatem in- terposuerit, inferior quidem episcopo sententiam excommunicationis incurrat; episcopus vero aut superior ab exeque- tione officii per annum noverit se sus- pensum, ad aestimationem detrimenti Ecclesiae illati nihilominus condemnan- dus, sciturus, quod, si suspensione du- rante damnabiliter ingesserit se in di- vinis, irregularitatis laqueo se involvere, a qua non nisi per summum Pontificem poterit liberari. Is vero, qui dolo vel

1 Loco cit. legitur concessionibus (R. T.).

2 Ibidem legitur supplicationes; minus recte (R. T.).

3 Legendum se involvet (R. T.).

fraude aut scienter in detrimentum Ecclesiae¹ alienationem fieri procuraverit, aut per sordes vel impressionem alienationis decretum extorserit, similem sententiam excommunicationis incurrat, a qua non nisi per Romanum Pontificem poterit absolvi, ad restitutionem nihilominus rerum alienatarum cum fructibus, quaecumque de praemissis constiterit, condemnandus. Volumus autem quod delegati et commissarii praedicti de poenis constitutionis nostrae specificè moneantur et in quibuscumque litteris commissionum² huiusmodi hoc statutum nostrum inseratur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae monitionis, praecepti et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursum. Datum Romae apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicae MCDLXV, quinto idus maii, pontificatus nostri anno I.

Abbas monasterii sancti Galli et consules oppidi Wangen quamdam concordiam ineunt.

§ 2. Et deinde exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Bernardi abbatis monasterii, Sedi Apostolicae immediate subiecti, sancti Galli in Helvetiis Ordinis sancti Benedicti, nullius dioecesis, provinciae Maguntinae, necnon modernorum consulum et magistratus oppidi Wangen petitio continebat, quod, cum, de anno Domini MDLXXXVI, quondam Iochinus, olim abbas dicti monasterii, certa quaedam bona ad ipsum monasterium spectantia, ac intra et extra dictum oppidum existentia (videlicet ius advocariae³ ab eodem monasterio praetensum, non tamen actualiter possessum, item ius et census feudi, necnon ius directum in hospitale, certos servos et complura feuda

rustica, cum quibus etiam iuspatronatus duarum ecclesiarum parochialium Wangen et Tichelridt, ac nonnullorum beneficiorum ecclesiasticorum in dicto oppido existentium, ac quidam census et decimae transiverant; praeterea quoddam dominium novo nomine Spergam nuncupatum, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis) consulibus et magistratui praedictis, pro certo tunc expresso pretio, vendidisset, ac dictus Bernardus abbas, praetendens venditionem huiusmodi non tantum multis nullitatibus laborare, sed etiam in magnum praeiudicium et damnum dicti monasterii factam fuisse, et ante quatuor annos, plus vel minus, contra eam reclamari et protestari coepisset, causamque desuper coram certis illarum partium iudicibus competentibus committi obtinisset; postmodum, illa adhuc pendente indecisâ, Bernardus abbas et consules et magistratus praedicti, volentes litium anfractus et dubios eventus declinare, mutuamque inter se et successores suos benevolentiam conservare, ad infrascripta, mediante voto viri gravis et eruditi, ac consilio dilecti filii abbatis monasterii Wengacsen, eiusdem Ordinis, arbitri commissarii a Bernardo abbate necnon consulibus et magistratu praedictis electi, devenerunt inter se ad concordiam, seu transactionem, videlicet, quod Bernardus abbas, suo et praedicti monasterii S. Galli nomine, omnibus et singulis praetensionibus, iuribus et bonis, quae idem monasterium S. Galli intra et extra muros dicti oppidi Wangen aliquando habuit, sive ea liquida sive olim controversa fuissent, et in favorem eiusdem Wangen cedere et renunciare¹; consules vero et magistratus praedicti, pro cessione et renunciatione praetensionum, iurium et bonorum huiusmodi, dicto

¹ Ibidem legitur *ecclesiarum* (R. T.)

² Ib. legitur *litteris et commissionibus* (R. T.)

³ De *advocaria* et *advocatia* v. Ducange (R. T.)

¹ Subintellige verbum *teneretur*, quod paulo post sequitur (R. T.)

Bernardo abbati seu eidem monasterio S. Galli universum dominium Novoramen¹ Spergam praedictum cum iuribus et pertinentiis suis quibuscumque²; Bernardus vero abbas praedictus oppido Wangen seu illius consulibus et magistratui praedictis unum et viginti mille ac noningentos florenos romanos ex pretio alias accepto restituere teneretur, prout in concordia seu transactione huiusmodi ac scripturis publicis desuper confectis dicitur contineri.

Petiturque eam Pontificia auctoritate roborari.

§ 3. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, concordia seu transactio huiusmodi, non solum pro componendis lite et causa praedictis, sed etiam pro evidenti dicti monasterii sancti Galli utilitate inita esse dignoscatur, idque ex informatione tua, de mandato nostro super praemissis diligenter et accurate facta et ad nos transmissa, plene et sufficienter constet, pro parte Bernardi abbatis ac consulum et magistratus praedictorum nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus concordiae seu transactioni huiusmodi, pro firmiori illius subsistentia et observatione inviolabili, robor apostolicae confirmationis adiacere, aliasque in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignemur.

Paulus rem Nunciis apostolicis committit.

§ 4. Nos igitur certam de praemissis notitiam³ habentes, ac Bernardum abbatem, necnon consules et magistratum praedictos, ac eorum quemlibet a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis,

¹ Sic legitur hoc loco; paulo superius habebatur novo nomine *Spergam nuncupatum* (R. T.)

² Subintellige *restituere teneretur*, quod paulo post sequitur (R. T.)

³ Haec edit. Main. fert particulam *non* quam nos abolendam esse censuimus (R. T.)

si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, necnon bonorum et domini praedictorum situationes, confines, vocabula, denominationes, qualitates, quantitates, ac veros et annuos valores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuae per apostolica scripta mandamus, quatenus (si et postquam, vocatis qui fuerint evocandi, ac specificatis prius coram te bonis et dominio praedictis, nec non servata forma litterarum praedecessoris huiusmodi, de concordia seu transactione huiusmodi et quod in evidentem dicti monasterii S. Galli cesserit et cedat utilitatem, ut praefertur, legitime constiterit) concordiam seu transactionem praedictas auctoritate nostra perpetuo approbes et confirmes, illique perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robor adiacias, ac omnes et singulos, tam iuris quam facti et solemnitate de usu, iure et consuetudine aut alias quomodolibet requisitarum vel necessariorum, ac quosvis alios, etiam quantumvis substantiales, defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint in eisdem, suppleas, decernendo, concordiam, seu transactionem huiusmodi perpetuo validam et efficacem esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac tam ab ipsis Bernardo abbate et consulibus et magistratu, quam eorum successoribus et quibusvis aliis, ad quos nunc quomodolibet spectat et spectare poterit in futurum, perpetuo firmiter et inviolabiliter observari et adimpleri debere, nec ab illis ullo umquam tempore, quovis praetextu, colore vel ingenio, resiliiri vel recedi posse, ac praesentes litteras semper et perpetuo validas et efficaces esse et fore: sique per quoscumque iudices et commissarios, quavis

auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos et vicelegatos, iudicari et definiri debere, irritum quoque et inane, quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 5. Non obstantibus singulis praemissis, ac Pauli praedecessoris huiusmodi, et quorumvis aliorum Romanorum Pontificum etiam praedecessorum nostrorum de rebus Ecclesiae non alienandis, ac aliis quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon monasterii S. Galli et Ordinis praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque indultis et litteris apostolicis, illis illorumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium forsitan quomodolibet concessis, approbatis et innovatis: quibus omnibus, etiamsi de illis specialis mentio habenda foret, illis aliis in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicae MDCVIII, septimo idus augusti, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 7 augusti 1608, pontif. an. IV.

CXVIII.

Quod monachi Congregationis beatæ Mariæ Fuliensis, Ordinis Cisterciensis, possint ubique, de solâ Ordinariorum licentiâ, nova monasteria construere.

¹ Istam Congregationem primo approbavit Sixtus V Constit. xc *Super specula* (in h. n. edit. cx tom. viii pag. 945).

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Ministerio sacri apostolatus officii licet immeriti praesidentes, ad ea, per quae cunctorum fidelium, praesertim Religiosorum sub reformatione ad arctiorem regularis disciplinae observantiam introductâ vacantium, profectui et eorum locorum regularium propagationi provideatur, libenter intendimus, et ea, quae his quodammodo obstare videntur, tollimus, et aliâs in his officii nostri partes favorabiliter impertimur, prout, rerum, temporum et personarum qualitatibus diligenter pensatis, conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Exordium.

§ 1. Cum igitur, sicut cum magno spiritali gaudio nostro accepimus, dilecti filii Religiosi et monachi Congregationis beatæ Mariæ Fuliensis Ordinis Cisterciensis, tam Galliae quam Italiae aliisque mundi partibus, pergant assidue Deo et Ecclesiae suae sanctae (non solum ipsi Deo per orationem et contemplationem sedulo vacando, verum etiam animarum salutem exemplo et doctrinâ sollicitè procurando) gratum exhibere famulatum; cumque in dies fructus uberiores ex dictae Religionis propagatione, benedicente Domino, sperandi sint: nos ad¹ ea, quae Religiosorum praedictorum adiumento esse possunt, concedenda, et ad ea, quae illis in hoc impedimentum aliquod adferre dignoscuntur, removenda, merito propensiores sumus.

Fructus et huius Congregationis ampliatione manantes.

§ 2. Quapropter dictam Congregationem Fuliensem specialis gratiae favore prosequi volentes, illiusque singulares personas a quibusvis excommunicationis, etc., censentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de merâ deliberatione ac certâ scientiâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, de consilio

Pontifex licet ubique de solâ Ordinariorum licentiâ construi et recipi posse concedit.

¹ Praep. ad nos addimus (B. T.).

venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium, negociis Episcoporum et Regularium praepositorum, eiusdem Congregationis Fuliensis generali, abbatibus, prioribus, religiosis ubique locorum (iuxta litterarum felicis recordationis Sixti Papae V praedecessoris nostri super erectione Congregationis huiusmodi, sub datum idibus novembris, pontificatus sui anno III, expeditarum formam et tenorem, quas praesentibus pro expressis, ac si de verbo ad verbum insererentur, haberi volumus, ac dictae Congregationis, constitutiones et statuta) monasteria, domos, conventus, oratoria, grangias et alia quaecumque loca, iuxta Concilii Tridentini decreta, de solâ Ordinariorum licentiâ, nullo aliarum personarum cuiusvis Ordinis, etiam regularium, requisito consensu, construere, fundare et erigere, ac etiam per alios iam fundata et erecta recipere possint et valeant, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, licentiam et facultatem concedimus et impertimur.

Executores huius constitutionis deputat.

§ 3. Quocirca venerabilibus fratribus archiepiscopo Tholosano, et episcopo Parisiensi, seu eorum officiali, et vicario in spiritualibus generali respective, ac dilecto filio curiae causarum Camerae Apostolicae generali auditori, per praesentes committimus et perpetuo mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, praesentes nostras litteras, et in eis contenta quaecumque, quoties pro parte dictae Congregationis Fuliensis religiosorum vel cuiuslibet eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficaciae defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostrâ ab omnibus inviolabiliter observari, dictaeque Congregationis monachos ac eorum singulos illis pacifice frui et gaudere: non permittentes eos vel quemlibet eorum per quos-

cumque desuper quomodolibet indebite molestari vel perturbari; contradictores et rebelles quoslibet per sententias, censuras et poenas, etiam pecuniarias, eorum arbitrio imponendas, moderandas, et applicandas, caeteraque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postpositâ compescendo, legitimisque super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 4. Non obstantibus praemissis, ac felicis recordationis Clementis Papae VIII, similiter praedecessoris nostri, quae incipit: *Quoniam ad institutam*, sub datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris die xxiii iulii MDCIII, pontificatus sui anno XII¹, necnon piae memoriae Bonifacii Papae VIII etiam praedecessoris nostri de unâ, et in concilio generali editâ de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, ac cuiusvis alterius Ordinis, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quibusvis aliis Ordinibus ac eorum superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores ac si de verbo ad verbum insererentur praesentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis qui-

Contrariisque derogat.

¹ Quam habes supra pag. 21 huius vol. (B. T.).

buscumque; aut si aliquibus, communitate aut divisim, ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Transumptis
quoque credi
mandat.

§ 5. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae, aut manu generalis et sigillo dictae Congregationis Fuliensis munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio et alibi, ubi opus fuerit, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris die XIV augusti MDCVIII, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 14 augusti 1608, pontif. an. IV.

CXIX.

Confirmantur litterae Clementis Papae VIII super reductione fratrum Tertii Ordinis sancti Francisci regni Franciae ad obedientiam magistri generalis Ordinis sancti Francisci de Observantiâ¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

In supremi Apostolatus apice constituti ad ea libenter intendimus, per quae Religiosorum Ordinum quorumcumque status optime dirigitur, et quae ideo etiam apostolicâ auctoritate facta fuerunt, ut firmiora perpetuo subsistant, nostrae quoque apostolicae auctoritatis robore communimus.

- 1 Ex Regest. in Secret. Brev.
2 Perperam edit. Main. legit *de ea* (R. T.).

§ 1. Aliàs siquidem a felicis recordationis Clemente Papa VIII praedecessore nostro emanarunt in simili formâ Brevis litterae tenoris subsequentis, videlicet:

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Ex iniuncto nobis pastoralis muneris debito Religiosorum quorumcumque statui prospere dirigendo libenter prospicimus, prout in Domino salubriter conspicimus expedire.

Volentes igitur prospero statui et felici regimini fratrum Tertii Ordinis sancti Francisci in regno Franciae existentium, quantum in Domino possumus, opportune prospicere, motu proprio, et ex certâ nostrâ scientiâ, ac merâ deliberatione, deque apostolicae potestatis plenitudine, universos fratres dicti Tertii Ordinis sancti Francisci regni Franciae, eorumque conventus, seu domos quascumque, dilecto filio ministro generali Ordinis sancti Francisci de Observantiâ, ac commissario generali ultramontanae familiae praedicti Ordinis, nec non commissario generali nationali Franciae, quem praedictus minister generalis pro tempore deputaverit, qui, ut accepimus, in ipsorum ministri et commissarii generalis absentia septem provincias dicti Ordinis Minorum de Observantiâ regni Franciae gubernare solet, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, perpetuo subiicimus, ipsisque ministro et commissario generalibus ultramontanae familiae, nec non commissario generali nationali Franciae respective, ut eorum singuli, per se, vel alios sui Ordinis fratres ad hoc idoneos, ab eis respective deputandos, domos et conventus ac fratres Tertii Ordinis sancti Francisci supradictos tam in capite quam in membris visitare, corrigere, reformare et castigare, necnon electionem ministri provincialis, ut infra,

Clemens VIII
fratres Tertii
Ordinis Provin-
ciae Franciae ad
obedientiam mi-
nistris genera-
lis de Observan-
tia redigi iussit.

Eiusdem Cle-
mentis litterae.

faciendam, servatâ formâ decretorum Concilii Tridentini, facere et confirmare possint, facultatem concedimus et imperitumur.

Praeterea, cum modo praedicti Tertii Ordinis fratres ministrum provincialem non habeant, volumus et eadem auctoritate statuimus et ordinamus, quod fratres praedicti Tertii Ordinis, seu eorum conventuum superiores et alii vocales, in unum congregentur iussu dicti ministri generalis sancti Francisci de Observantiâ, seu commissarii nationalis Franciae, et ex se ipsis unum ministrum provincialem per vota secreta eligant, qui, sic electus, ab eodem ministro generali vel commissario nationali Franciae, aut alio qui eorum nomine huiusmodi electioni praefuerit, confirmari¹ debeat, ac omnibus privilegiis, facultatibus et auctoritate super omnes dicti Tertii Ordinis conventus et fratres regni Franciae, quibus alii ministri provinciales aliarum provinciarum Tertii Ordinis sancti Francisci huiusmodi ubivis existentium frui et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, sine aliquâ differentiâ frui et gaudere possit et debeat, prout ei ad hoc nominatim facultatem concedimus et impertimur.

Volumus tamen, quod singulis bienniis, seu trienniis, iidem fratres vocales Tertii Ordinis praedicti capitulum provinciale celebrent, ante cuius celebrationem tunc existens minister eorum provincialis teneatur a dicto generali ministro fratrum de Observantiâ, vel a commissario generali ultramontanae familiae, seu a commissario generali Franciae nationali eiusdem Ordinis de Observantiâ, visitatorem petere, qui eorum provinciam visitet, et electionem novi ministri provincialis, ut supra, faciat et confirmet.

- 1 Edit. Main. legit *confirmare*; erronee, ut patet (R. T.).

Verum, si huiusmodi visitator intra duos aut tres menses ad summum non accesserit, supradicti fratres Tertii Ordinis ad celebrationem capituli et electionem novi ministri provincialis, absque interventu dicti visitatoris procedere valeant, de qua electione visitatorem postea accedentem, qui eam confirmare teneatur, certiores facere debeant. Sed, si post factam huiusmodi electionem, et dictis superioribus notificatam, electio praedicta intra sex menses ab eis confirmata vel infirmata non fuerit, ipsa electio apostolicâ auctoritate censeatur confirmata eo ipso.

Decernentes sic, et non aliter, perpetuo observari debere, ac irritum et inane quicquid secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dicti Tertii Ordinis sancti Francisci, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et constitutionibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eidem Ordini illiusque superioribus et personis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus, et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Tusculi sub annulo Piscatoris die II octobris MDCIII, pontificatus nostri anno XII¹.

§ 2. Nos igitur omnino cupientes dictas Clementi praedecessoris litteras suos plenarios et integros effectus, ubi sortitae non sunt, perpetuo sortiri, ac maius, quo saepius a Sede Apostolica fuerint

- 1 Huiusmodi litterae in Bullario Clementis non legebantur (R. T.).

Executione de
mandari praeci-
pi Paulus.

confirmatae, firmitatis robur obtinere; motu simili, ac ex certâ nostrâ scientiâ et merâ deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, easdem litteras et in eis contenta quaecumque perpetuo confirmamus et approbamus, illisque perpetuae, indubitatae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adicimus, ac per eos, ad quos spectat et spectabit quomodolibet in futurum, etiam perpetuo observari mandamus.

Clausulae. § 3. Decernentes pariter irritum et inane, quicquid secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum. § 4. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, necnon dicti Tertii Ordinis sancti Francisci, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, nec non omnibus illis, quae idem Clemens praedecessor in iisdem praeinsertis litteris voluit non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die xxvii augusti MDCVIII, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 27 augusti 1608, pontif. an. iv.

CXX.

Contra mulieres ingrediendi monasteria Monialium licentiis abutentes.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Facultatem plura monasteria monialium ingrediendi abusus tollere volentes;

Declaratio circa usum licentiarum. § 1. Tenore praesentium statuimus et ordinamus, quod nulla persona, cuiuscumque gradus, status et conditionis ac praeeminentiae existat, etiamsi ducali, marchionali, aut aliâ dignitate praeful-

geat, vigore licentiarum plura monasteria, domos et loca monialium pluribus vicibus ingrediendi, etiam absque clausulâ (in totum, seu in universa, non autem in eorum aliqua, vel singula) a nobis vel praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus, sub quovis tenore vel formâ, etiam motu proprio, concessarum et expeditarum, aut imposterum forsâ concedendarum et expediendarum, aliqua vel singula monasteria pluribus vicibus ingredi possit; sed licentiae huiusmodi respectu universorum, non autem aliquorum vel singulorum monasteriorum, suffragentur, ita ut cui bis in anno, seu amplius, plura monasteria ingredi conceditur, bis vel amplius tantum universa, non autem eorum aliqua vel singula, ingredi liceat, etiamsi praedicta monasteria in diversis civitatibus, terris, dioecesibus, et locis existant.

§ 2. Iisdem mulieribus, aliter quam ut praefertur easdem licentias interpretari, vel illis uti, sub censuris et poenis, a Concilio Tridentino et apostolicis constitutionibus intra septa monasteriorum monialium absque licentiâ ingredientibus inflictiis, ipso facto incurrendis, eâdem auctoritate prohibemus.

§ 3. Praemissis et aliis quomodolibet in contrarium facientibus quibuscumque non obstantibus.

§ 4. Volumus autem, ut harum litterarum exemplis, etiam impressis, et manu alicuius notarii publici subscriptis, ac sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, qui ipsismet praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris die i septembris MDCVIII, pontificatus nostri anno iv¹.

Dat. die 1 septembris 1608, pontif. an. iv.

¹ Die xvi mensis huius Paulus PP. Constitu-

CXXI.

Monachis Ordinis sancti Basilii magni conceditur facultas monasteria erigendi Matrili, et in aliis quatuor Hispaniarum locis¹.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Clemens VIII. § 1. Exponi nobis nuper fecit dilectus filius Petrus Celi, Ordinis sancti Basilii procurator generalis, nomine omnium monasteriorum dicti Ordinis in regnis Hispaniarum existentium, quod aliâs felicis recordationis Clemens Papa VIII, praedecessor noster, duo monasteria def Tardon nuncupata ab aliis eiusdem Ordinis monasteriis dictorum regnorum separavit, et, duobus illis exceptis, caeteris omnibus receptionem novitorum, novorumque locorum, seu monasteriorum fundationem interdixit². Subinde tamen dilectus filius noster Ioannes Garzias tituli sanctorum Quatuor Coronatorum presbyter cardinalis Millinus nuncupatus, tunc noster et Sedis Apostolicae in dictis regnis nuncius, de mandato nostro monasteriis praedictis constitutiones monachorum dicti Ordinis provinciae Italiae assignavit.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, in oppido Matrili Tole-tanae dioecesis nullum monasterium dicti Ordinis reperiatur; et propterea monachi eiusdem Ordinis, qui ad curiam charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici pro negotiis suorum monasteriorum pertractandis accedunt, ad hospitia personarum saecularium di-

tionem, quae incipit *Iniuncti nobis*, privilegia omnia Ordini Minorum de Observantiâ concessa confirmavit.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

² Vide Clem. VIII Constit. cccxxviii superius relatam pag. 39 huius tomi (u. r.).

vertere et inibi etiam morari cogantur; idcirco superiores et monachi dictorum monasteriorum plurimum cupiant, sibi concedi, ut tam in praedicto oppido, quam in aliis dictorum regnorum locis nova monasteria erigere possint; idcirco dictus Petrus, nomine quo supra, nobis humiliter supplicari fecit, ut in praemissis providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

§ 3. Nos igitur ad ea, quae monachorum praedictorum augmento et commoditatibus cedere possunt, libenter attendentes, dictosque superiores et monachos ac eorum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, superioribus et monachis praedictis, ut in dicto oppido Matrili, et quatuor aliis locis dictorum regnorum, monasteria eiusdem Ordinis iuxta Concilii Tridentini decreta, de solâ licentiâ Ordinariorum, nullo aliarum personarum cuiusvis Ordinis requisito consensu, absque tamen alicuius praedictio, condere, fundare et erigere valeant, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, licentiam et facultatem concedimus et indulgemus.

§ 4. Non obstantibus dicti Clementis praedecessoris interdicto praedicto, ac eiusdem quae incipiunt *Quoniam ad institutam*, sub datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris, die xxiii iulii MDCIII, pontificatus sui anno xii², aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, et cuiusvis alterius Ordinis,

¹ Edit. Main. iterum leg. de ea ut supra pag. 546 u. r.).

² Quae a Bullario exolat (u. r.).

Paulus concedit ut illa Matrili, et in aliis quatuor locis possint erigere.

Derogatio contrariorum.

etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis quibusvis aliis Ordinibus ac eorum superioribus et personis, sub quibuscumque verborum formis et tenoribus, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis et ad verbum insertis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus et derogatum esse volumus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die xvii septembris mdcviii, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 17 septembris 1608, pontif. anno iv.

CXXII.

Deputatio cardinalis Lantes in protectorem Ordinis fratrum Minorum Conventualium sancti Francisci, cum facultatum declaratione¹.

Dilecto filio nostro Marcello, tituli sanctorum Quirici et Iulittae, presbytero cardinali Lantes nuncupato

Paulus Papa V.

Dilecte filii noster,
salutem et apostolicam benedictionem.

Deputatio cardinalis Lantes in protectorem. § 1. Cum Ordo fratrum Minorum Conventualium sancti Francisci protectore ad praesens destitutus reperitur; nos eidem Ordini de idoneo protectore providere volentes, ac de tuâ industriâ, singulari

¹ Eisdem fere facultates habent alii aliarum Religionum protectores, sed has congruentius ponendas duxit Cherubinus.

prudentiâ, doctrinâ et integritate ac religionis zelo, plurimam in Domino fiduciam habentes, motu proprio, non ad ipsius Ordinis, aut eius superiorum, vel alterius pro eis nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certâ scientiâ et deliberatione nostris, te, ex cuius protectione ob tuas eximias virtutes Ordinem praedictum commodi plurimum suscepturum esse confidimus, praedicti Ordinis, ac illius domorum, conventuum et fratrum quorumcumque, apud nos et Sedem Apostolicam protectorem, cum omnibus facultatibus, iurisdictionibus, honoribus et oneribus solitis et consuetis, ac quibus alii Ordinis huiusmodi protectores usi sunt, ac uti quomodolibet potuerunt, seu etiam debuerunt, ad tui vitam facimus, constituimus et deputamus.

§ 2. Volumus autem, ac tibi in virtute sanctae obedientiae per praesentes easdem iniungimus. et mandamus, ut superiorum dicti Ordinis auctoritatem, quantum fieri poterit, conservare cures. Et propterea, cum ipsi superiores eorum officii debito satisfecerint, ac gubernio subditorum sufficienter incubuerint, tunc negociis eorumdem fratrum te non immisceas. Quando autem ab ipsis fueris requisitus, ut in eisdem negociis auctoritatem interponas, vel necesse fore cognoveris ut eandem auctoritatem tuam in eisdem negociis exerceas, tunc id libere facere possis: sed, quoad potueris, per te ipsum hoc facere cures, adhibito ad scribendum, quando opus fuerit, in eisdem negociis seu causis, loco notarii, aliquo ex fratribus dicti Ordinis.

§ 3. Mandantes propterea praedictis superioribus nec non universis fratribus et personis quibuscumque Ordinis huiusmodi in virtute sanctae obedientiae, ut te in eundem protectorem iuxta praesentium tenorem recipiant et eâ, qua

Declaratio auctoritatis.

Obedientia et dempraestantia

Adhortatio ad eundem cardinalem.

debet, reverentiâ prosequantur. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

§ 4. Caeterum te in Domino hortamur, ut huiusmodi protectionis munus ita obire studeas, ut apud Deum bonorum operum retributorem aeternum praemium et a nobis condignam laudem valeas promereri.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die vii octobris mdcviii, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 7 octobris 1608, pontif. an. iv.

CXXIII.

In hospitali sancti Ioannis Hierosolymitani praecedentia servanda iuxta antianitatem receptionis magnae crucis¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Circumspecta Romani Pontificis, in quo plenitudo potestatis consistit, providentia in id magnopere intendit, ut christifideles, praesertim Religioni addicti, semotis discordiis, Altissimo famulatum exhibeant.

Facti series.

§ 1. Sane non sine animi nostri molestiâ accepimus, in conventu hospitalis sancti Ioannis Hierosolymitani controversias inter baiulivos capitulares et priores seu fratres magnae crucis nuncupatos dicti hospitalis circa locum et praecedentiam tam in processionibus quam in publicis et privatis sessionibus in ecclesiâ et extra eam quotidie exoriri, cum alii alios variis rationibus et praetensionibus praecedere praetendant et propterea quandoque ad publica consilia venire, non sine scandalo et perturbatione dicti hospitalis, recusent.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

§ 2. Nos idcirco, pro nostri pastoralis officii debito, huic malo occurrere volentes, ac singulorum baiulivorum et priorum seu fratrum magnae crucis praedictorum iura, actiones et praetensiones praesentibus pro sufficienter expressis habentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium sacris ritibus et caeremoniis praepositorum consilio, et apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, statuimus et ordinamus, ut imposterum perpetuis futuris temporibus inter baiulivos capitulares et priores seu fratres magnae crucis dicti hospitalis nulla alia ratio praecedentiae attendatur, nisi antianitatis receptionis magnae crucis, ut ille scilicet baiulivus capitularis et prior seu frater magnae crucis caeteris tam in publicis quam privatis sessionibus et processionibus praeratur, qui prius magnam crucem suscepit, licet simplicem habitum dicti hospitalis alius similis baiulivus capitularis et prior seu frater magnae crucis ante ipsum suscepisset, exceptis tamen episcopo et octo baiulivis conventualibus ac priore ecclesiae Melovitanae, inter quos nulla est, sicut accepimus, huiusmodi controversia.

Contraria tolluntur.

§ 3. Non obstantibus praemissis, ac regulâ nostrâ de non tollendo iure quaesito, et quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non dicti hospitalis, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eidem hospitali, illiusque magno magistro, conventui et fratribus, ac quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in con-

trarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die IX octobris MDCVIII, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 9 octobris 1608, pontif. an. IV.

CXXIV.

Declaratur fratres Cappuccinos vere fratres Minores sancti Francisci eiusque filios et eorum constitutiones eiusdem sancti Francisci regulae consentaneas esse¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Primum.

Ecclesiae militantis regimini, auctore Domino, nullo suffragio meritorum, praesidentes, ex iniuncti nobis officii debito providere tenemur, ut, qui sub beati Francisci vexillis, qui inter strenuos Christi duces gloriae splendore coruscat², in huius vitae militia sub strictioris eiusdem beati Francisci regulae disciplinae Altissimo obsequium praestant, et per corporis castigationem, per divitiarum contemptum, sui que ipsius abnegationem, ieiuniis, orationibus, sacris praedicationibus, aliisque religiosis operibus vacantes, verbo et

¹ Cappuccinorum institutionem primo approbavit Clem. VII in sua Constit. xxiv Religionis tom. vi pag. 113.

² Sic legitur cum Cherubino, dum edit. Main. legit *coruscant* contra rationem contextus, ut patet (n. T.).

exemplo veros se se beati Francisci imitatores et germina ostendunt, tales ab omnibus absque ulla controversia habeantur.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, a nonnullis revocetur in dubium, an fratres Ordinis eiusdem sancti Francisci Cappuccini nuncupati, sint vere fratres Minores, et etiam, quoniam regulam sancti Francisci profitentur, filii sancti Francisci, cum tempore sancti Francisci instituti non fuerint, pariterque an eorum constitutiones aliquid habeant, quod regulae sancti Francisci repugnet;

§ 2. Nos dubia huiusmodi apostolicae declarationis oraculo decidere cupientes, cum venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium Concilii Tridentini interpretum consilio, maturam deliberatione habita, hac nostra perpetuo valitura constitutione, auctoritate apostolica, declaramus, fratres Cappuccinos esse vere fratres Minores, ac etiam (quamvis tempore sancti Francisci minime instituti fuerint, cum tamen eius regulam profiteantur, atque eorum instituta congruant tam regulae statutis¹, quam eiusdem regulae declarationibus, quae habentur in constitutione felicitis recordationis Clementis Papae V praedecessoris nostri in generali Concilio Viennensi edita, quae incipit: *Exivi de Paradiso*²) filios S. Francisci;

§ 3. Eorum praeterea constitutiones nihil continere, quod non sit regulae S. Francisci praedictae consentaneum;

§ 4. Sicque ab omnibus et singulis censi ac reputari et iudicari debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

§ 5. Quocirca omnibus et singulis venerabilibus fratribus patriarchis, archi-

¹ Edit. Main. erronee habet *statuti* (n. T.).

² Quae in *Bull.* hactenus non legitur (n. T.).

Causa huius constitutionis.

Cappuccini sunt vere fratres Minores sancti Francisci.

Eorumque constitutiones sunt consentaneae regulae sancti Francisci.

Clavula ubi dicitur, etc.

Executores deputantur.

CXXV.

episcopis, episcopis, ac dilectis filiis nostris et Apostolicae Sedis nunciis per praesentes mandamus, quatenus ipsi, per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte fratrum Cappuccinorum praedictorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, illisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra eos praemissis omnibus et singulis, iuxta praesentium continentiam et tenorem, pacifice frui et gaudere; non permittentes eos desuper a quoquam quavis auctoritate quomodolibet indebite molestari; contradictores quoslibet et rebelles ac praemissis non parentes per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo: necnon, legitimis super his habendis servatis processibus, illos sententias, censuras, et poenas praedictas incurrisse declarando; illasque iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 6. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, et auctoritate praedicta decernimus, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris die xv octobris MDCVIII pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 15 octobris 1608, pontif. an. IV.

Conceditur secundas instantias causarum militum Militiarum sancti Iacobi de Spatha, de Calatrava et de Alcantara, a rege catholico earum administratore committi posse duobus militibus dictarum Militiarum locum in consilio regio habentibus¹.

Charissimo in Christo filio nostro Philippo Hispaniarum regi catholico

Paulus Papa V.

Charissime in Christo filii noster, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Maiestatis tuae nomine nobis nuper expositum fuit, quod aliàs maiestas tua, pro dirimendis nonnullis differentiis et controversiis inter tribunalia saecularia et consilium Ordinum Militiarum sancti Iacobi de Spatha sub sancti Augustini, ac de Calatrava et Alcantara sub Cisterciensi regulis, quarum tu perpetuus administrator apostolica auctoritate deputatus existis, super modo et forma cognoscendi et tractandi causas criminales et mixtas militum dietarum Militiarum vigentibus, statuit et ordinavit, ut de caetero causae criminales et mixtae militum quorumcumque dietarum Militiarum, qui tamquam delinquentes carceribus mancipati essent, a quibuscumque aliis iudicibus remitti deberent, nec ipsi iudices in ipsorum militum causis se intromittere possint: quodque a sententiis, per dictum consilium super huiusmodi causis criminalibus et mixtis ferendis, ad maiestatem tuam tamquam Militiarum praedictarum administratorem appellari posset: ac eadem maiestas tua causas appellationum huiusmodi in se-

Philippus rex nonnulla statuerat super modo appellandi in causis huiusmodi Militiarum, easque decidendi.

¹ Ex Regest. in Secret. Brav.

cundâ instantiâ quatuor iudicibus, quorum duo de consilio regio, et alii duo de consilio ordinum Militiarum praedictarum existerent, committeret; ab istis vero quatuor iudicibus, si partes se gravatas sentirent, illis ad maiestatem tuam tamquam administratorem dictarum Militiarum, ut praefertur, iterum appellare licitum esset; quo casu maiestas tua per se ipsam, adhibitis personis ab eâ deputandis, causas cognoscere et terminare ac sententiam per se ferendam executioni demandare quibuscumque non obstantibus omnino deberet.

Quae a Clemente VIII fuerunt approbata.

§ 2. Et subinde felicis recordationis Clemens Pâpa VIII praedecessor noster per suas in formâ Brevis litteras ordinationem praedictam quoad milites dictarum Militiarum (non tamen clericos beneficiatos, vel in sacris ordinibus constitutos, aut eos qui vulgò *Frayles* nuncupantur, quorum causas, necnon criminales et mixtas ipsorum militum, quae merae existunt ecclesiasticae, videlicet haeresis, simoniae, ac usurae, ubi agitur, an contractus sit foeneratius, vel ne, à praedictâ ordinatione exceptit) confirmavit et approbavit, ac inviolabilis firmitatis robore communivit, omnesque et singulos, tam iuris quam facti, defectus, si qui desuper intervenissent, supplevit: et nihilominus, quod causae criminales et mixtae ad milites quorumcumque Militiarum praedictarum (non tamen ad clericos beneficiatos, vel in sacris ordinibus constitutos, aut *Frayles* nuncupatos, pertinentes, nec praedictae criminales et mixtae vere ecclesiasticae, haeresis videlicet, simoniae et usurae, ubi agitur an contractus sit foeneratius) vel in primâ instantiâ per consilium dictarum Militiarum iuxta formam statutorum et stabilimentorum ipsarum Militiarum cognosci et terminari; quodque ad ipsum consilium milites Militiarum, qui tam-

quam delinquentes carceribus manciparentur, a quibuscumque aliis iudicibus remitti deberent; nec ipsi iudices in ipsorum militum causis, criminalibus et mixtis praedictis, ut supra, exceptis sese intromittere possent; quodque a sententiis, per dictum consilium super huiusmodi causis criminalibus et mixtis ferendis, ad maiestatem tuam tamquam Militiarum praedictarum administratorem appellari posset, ac eadem maiestas tua causas appellationis huiusmodi in secundâ instantiâ quatuor iudicibus, quorum duo de consilio regio et alii duo de dicto consilio ordinum Militiarum huiusmodi essent, committere; ab ipsis vero quatuor iudicibus, si partes se gravatas sentirent, illis ad maiestatem tuam tamquam administratorem dictarum Militiarum, ut praefertur, iterum appellare liceret; quo casu maiestas tua per se ipsam, adhibitis personis ab eâ deputandis, causas easdem in tertiâ et ultimâ instantiâ cognoscere et terminare, quacumque ulteriori appellatione remotâ, deberet, statuit et ordinavit, prout in dictis litteris plenius continetur¹.

§ 3. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, maiestati tuae conveniens visum fuerit, ut duo iudices per eandem maiestatem tuam, uti dictarum Militiarum administratorem, ex consilio tuo regio pro cognitione dictarum causarum in secundâ instantiâ iuxta formam praedictarum litterarum deputandi, sint etiam dictarum Militiarum milites, si in dicto consilio adfuerint; ideo dictae maiestatis tuae nomine nobis humiliter supplicatum fuit, ut desuper providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

§ 4. Nos igitur, honestis maiestatis tuae votis, quantum cum Domino possumus, benigne favorabiliter annuere cu-

¹ Huiusmodi Clementis VIII litterae hactenus, quod sciam, in *Bullario* non extant.

Idem Philippus statui petit prout in rubrica.

Concedi Paulus.

pientes, ac dictarum litterarum tenores praesentibus pro expressis abentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, quod maiestas tua tamquam dictarum Militiarum administrator (quoties causae huiusmodi in secundâ instantiâ committendae erunt quatuor iudicibus, duobus videlicet de consilio regio et duobus de consilio Militiarum praedictis)¹ ita tamen, quod, si in dicto consilio regio dictarum Militiarum extiterint, illis, simulque praedictis duobus de consilio Militiarum, et non aliis, illas committere debeat (exceptione, et litteris praedictis aliâs in suo robore permansuris), auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, decernimus, statuimus et ordinamus.

Derogat contrariis.

§ 5. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictarum Militiarum, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, firmitatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Transumptis credi iubet.

§ 6. Volumus autem, ut praesentium transumptis, manu alicuius notarîi publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur in iudicio, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae, vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die v novembris MDCVIII pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 5 novembris 1608, pontif. an. iv.

¹ Ad syntaxis complementum heic aliqua addenda forent, ex. g., *id quidem faciat, ita tamen*, etc. (H. T.)

Missio ad Maronitas Iubilaeo admonentur, ut zelosum probumque eligant patriarcham, et in fide erga Sedem Apostolicam perseverent¹.

Paulus Episcopus
servus servorum Dei

Venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis, nec non dilectis filiis clero et populo Maronitarum.

Benedictus Deus Pater Domini nostri Iesu Christi, qui secundum magnam misericordiam suam in diluvio aquarum multarum, variorum schismatum, scilicet, et haeresum, impiarumque perversitatum, quae iamdiu orientem inundaverunt, et pene universum obrutum miserabiliter tenent, illas ad vos approximare non permisit, sed singulari clementiae suo dono in catholicae fidei veritate, et in Romanae Sedis unitate, tot saeculis vos conservare dignatus est. Quapropter fides vestra annunciat in universo mundo, celebratur in mundi totius ecclesiarum matre et magistrâ Romanâ Ecclesiâ, beati Petri merito, Domini voce consecratâ, cuius vos divinum agnoscentes super omnes Ecclesias primatum, debitum Christo honorem impenditis, qui ex universo hominum genere unum Petrum elegit, quem universarum gentium vocationi, et omnibus apostolis, cunctique gregis sui non solum oculis sed regendis etiam praeficeret pastoribus. Gaudete igitur in Domino semper, gaudete, inquam, gaudeamus omnes de tanto Domini dono, et gratias agentes Deo, confiteamur Domino, quoniam bonus, quoniam in saeculum misericordia eius; dicat nunc populus Maronitarum, quoniam in saeculum misericordia eius.

Maronitas constanter uniti cum S. R. E. haeresisque ex-
partes.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

Sergius Archiepiscopus Damascenus ad Pontificem legatum a patriarcha

§ 1. Quod sane gaudium renovavit et auxilium magnopere in nobis gratissimum adventus venerabilis fratris Sergii Damasceni archiepiscopi Maronitarum, unā cum dilectis filiis Elia et Georgio presbyteris monachis Ordinis sancti Antonii ac Iosepho clerico, ad Apostolatū nostrum, ad praestandum humilitati nostrae et B. Petri Sedi obedientiam et de aliis gravibus Ecclesiae vestrae negociis, missi: sed gaudium nostrum, sicut divinae dignationis voluntas fuit, ne plenum esset, factum est gravi nuncio et inexpectato obitus bonae memoriae Petri patriarchae vestri Maronitarum Antiocheni, qui pro sua pastoralis sollicitudine, catholicae religionis zelo, et in Apostolicam Sedem sincerā devotione, Sergium archiepiscopum suum fratrem germanum misit: quo tanto pastore orbatos sane ut vos merito dolere non dubitamus, ita nos iusto vobiscum dolore compatimur.

Qui cum obierit, ut alium eligant monentur.

§ 2. Verum, quando ille, divinā disponente clementia, cursum consummavit, et ad coronam iustitiae accipiendam decessit, reliquum est, ut, pro vestra fraternā ac filiali pietate, sacrificia, orationes et elemosynas, pro illo Deo offeratis, ut, si quid ex culpis per humanam fragilitatem in vitā contractis purgandum illi restat, propitiationibus vestris iuventur, aut gratiarum actionis loco pia huiusmodi opera Deus suscipiat, si ad aeternae pacis beatitudinem per abundantiam gratiae Christi pervenire promeruit. Illud autem (vobis illis loquimur, ad quos electio novi patriarchae spectat) illudque cordi esse, illud vos diligentissime curare et a Domino instanter petere desideramus, et, ut re ipsā efficiatis, pro pastoralis officii debito enixe hortamur, ut Petro successorem dignum, ac tanto oneri gerendo aptum eligatis. Videte, ne caro et sanguis revelet vobis, quis ad ministerium curae pastoralis huius-

modi promovendus sit: sed omnes parvulos vestros, hoc est omnia carnalia desideria, ad petram angularem Christum Iesum Dominum nostrum allidentes, in sinceritate et rectitudine spiritus, zelum domus Dei solius sequentes, virum eligite prudentem in primis et humilem, fidei chatholicae ardore conspicuum, qui, cum opus fuerit, possit murum se opponere pro domo Israel, et paratus sit obedire magis Deo quam hominibus, quique evangelicam doctrinam, ritus Ecclesiae, ac sacrorum canonum decreta docendo munus suum adimplere recte valeat, et gregem sibi commissum verbo et exemplo pascere et ad vitam deducere sempernam.

§ 3. Caeterum, quoniam ob Petri patriarchae transitum, ea, quae a nobis et Apostolicā Sede postulabat, indugere non licuit, fraternitates ac dilectiones vestras scire volumus, humilitatem nostram et Apostolicam Sedem vos ac nationem vestram unice in Domino diligere, et memoriam vestri nos facere in orationibus nostris, vos beatis Apostolis commendantes, ut eripiant suā intercessionem e tribulationibus, quibus circumdati estis; nec decrimus unquam vestram in eadem Sedem antiquam constantemque devotionem paternis officiis et gratiis, quantum in Domino concedetur, libentissime prosequi. Interim, quod etiam ab eodem Sergio archiepiscopo petatum fuit, ex parte omnipotentis Dei, Patris ac Filii et Spiritus Sancti, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, vobis omnibus et singulis apostolicam nostram benedictionem impertimur.

§ 4. Mittimus etiam ad fraternitates et dilectiones vestras iubilaeum universale, superioribus diebus, pro praesentibus Ecclesiae necessitatibus, a nobis indictum, hortamurque vos, ut devote tantum Ecclesiae thesaurum accipiatis,

Apostolica benedictio eis conceditur.

Et iubilaeum.

nostramque humilitatem, et Ecclesiam Dei, orationibus vestris iuvare procuretis. Deditimus praeterea Sergio archiepiscopo nonnullas alias indulgentias pro certis Ecclesiis vestris, quibus, suis temporibus, frui ad animarum vestrarum salutem et in Christo quiescentium refrigerium possitis.

Et ad patientiam et constantiam adhortatur.

§ 5. Restat, ut fraternitates et dilectiones vestras hortemur ad patienter pro Christo ferendas pressuras: breves dies sunt, et adhuc pusillum et non erit peccator, sustinentesque Dominum haereditate possidebunt terram illam viventium, ubi gloria et honor omni operanti bonum in saecula saeculorum.

Datum Romae apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae millesimo sexcentesimo octavo, iv kalendas decembris, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 28 novembris 1608, pontif. an. iv.

CXXVII.

Admonetur Hispaniarum rex, ut decem millia ducatorum auri de Camerā, ex elemosynis, quae causā et occasione indulgentiarum et gratiarum Cruciatæ erogabuntur in regnis Portugalliae, fabricae basilicae Principis Apostolorum de Urbe quotannis solvi curet.

Charissimo in Christo filio nostro Philippo Portugalliae et Algarbiorum regi catholico

Paulus Papa V.

Charissime in Christo fili noster, salutem et apostolicam benedictionem.

Ad triennium Paulus prorogaverat indulgentias cruciatas pro incolis re-

§ 1. Hodie per alias nostras in simili formā Brevis expeditas litteras², iustis et gravibus causis adducti (vice et loco in-

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

² Quas non recensuit Cocquelines (n. r.).

indulgentiarum et gratiarum clarae memoriae Philippo Portugalliae et Algarbiorum regi catholico genitori tuo, et omnibus in regnis praedictis consistentibus et ad illa declinantibus, per felicis recordationis Gregorium XIII, Clementem VIII, Romanos Pontifices praedecessores nostros, et postremo per nos ad triennium concessarum, extensarum, et saepius prorogatarum), maiestati tuae, et omnibus christifidelibus in praedictis Portugalliae et Algarbiorum regnis, ac eorundem regnorum insulis, Indiis Orientalibus, et ultramarinis conquisitis terris, et locis dominio temporali praedictorum regnorum subiectis commorantibus et ad illa declinantibus, ac eorundem regnorum subditis in dictis Indiis in alieno dominio mercimonii causā, non tamen animo in alieno dominio huiusmodi permanendi, degentibus, indulgentias et gratias illas spirituales et temporales ad sexennium publicandas et duraturas praedicto Philippo genitori tuo ac omnibus et singulis christifidelibus in regnis et dominiis Hispaniarum, et illis adiacentibus, nec non Sardiniae, insulis consistentibus et ad illa declinantibus, qui certa munera adimplevissent, a diversis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, et postremo a nobis concessas et prorogatas ad triennium proximum concessimus et indulsumus, prout in dictis litteris plenius continetur.

§ 2. Ut autem fabrica basilicae Principis Apostolorum de Urbe, quae in eiusdem Apostoli honorem iam multis annis ingentibus sumptibus extruitur, fidelium elemosynis adiuvetur, volumus, et apostolicā auctoritate, tenore praesentium, decernimus, ut ex elemosynis, quae causā et occasione dictarum indulgentiarum et gratiarum erogabuntur, decem millia ducatorum auri de Camerā quotannis, a datā praesentis incipiendis, eidem

gnorum Portugalliae et Algarbiorum.

Statuit ex elemosynis colligendis decem millia ducatorum quotannis fabricae sancti Petri de Urbe solvi.

fabricae impertiri, et pro eâ venerabili fratri Decio archiepiscopo Dâmascono moderno et pro tempore existenti nostro et Apostolicae Sedis apud maiestatem tuam in regnis Hispaniarum nuncio solvi omnino debeant.

Derogat obstantibus.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die ix decembris MDCVIII, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 9 decembris 1608, an. pontif. iv.

CXXVIII.

Angamalensis ecclesia in archiepiscopatum restituitur¹.

Paulus episcopus
servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Romanus Pontifex, aequi bonique supremus assertor, ea, quae per alios Romanos Pontifices praedecessores suos circa certarum civitatum et ecclesiarum statum provide disposita et ordinata credebantur, ut civitatum tranquillitati, necnon ecclesiarum ipsarum honori et decori consulatur, ac scandalorum, animarumque periculis occurratur, successu temporis in pristinum statum reponere, et ex potestate sibi divinitus tradita desuper opportune providere consuevit, prout personarum, temporum et locorum qualitatibus debite pensatis, conspicit in Domino salubriter expedire.

Clemens VIII ecclesiam Angamalensem ad episcopatum redegit et archiepiscopo Goano subiecit.

§ 1. Alias siquidem felicitis recordationis Clemens Papa VIII praedecessor noster certis tunc causis adductus, in ecclesiam Angamalensem (quae in remotis, et inter gentiles et schismaticos, et alios

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

errorum sectatores existit, et cui venerabilis frater noster Franciscus episcopus Angamalensis ad praesens praesse dignoscitur) suffraganeis tunc carente, et certo modo pastoris solatio destituta, nomen et titulum archiepiscopi ac metropolitanae ecclesiae, necnon sedem, dignitatem, superioritatem, prae eminentiam archiepiscopales, universumque ius metropoliticum per quasdam suas litteras perpetuo suppressit et extinxit, ipsamque ecclesiam ad statum simplicis cathedralis ecclesiae¹ pro uno episcopo futuro suffraganeo pro tempore existenti archiepiscopo Goano metropolitico iure etiam perpetuo subiecit, prout in dictis litteris plenius continetur².

§ 2. Cum autem, sicut accepimus, suppressio, extinctio, reductio et subiectio huiusmodi perturbationem in dilectis filiis clero et populo civitatis Angamalensis introduxerint: nos ne earumdem suppressionis, extinctionis, reductiois et subiectionis praetextu, dicta ecclesia Angamalensis aliqua in spiritualibus et temporalibus dispendia patiatur, pro nostro pastoralis officii debito providere volentes, motu proprio, non ad praedicti Francisci episcopi, vel alterius pro eo nobis oblatae petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione in dicta ecclesia Angamalensi nomen et titulum archiepiscopi et metropolitanae ecclesiae, necnon sedem, dignitatem et prae eminentiam archiepiscopales, universumque ius metropoliticum, de voto venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium negotiis et rebus consistorialibus praefectorum, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo restituimus, ac ipsam ecclesiam Angamalensem adversus suppressionem, extinctionem et litteras

¹ Videretur deesse vox *reductam* (n. r.).

² Non puto praecitatalem Clem. VIII Constitutionem reperiri in *Bullario* (n. r.).

Eam in Archiepiscopatum restituit Paulus.

Clementis praedecessoris huiusmodi, ac omnia et singula in eis contenta, et aliâs, in integrum ac pristinum ac eundemmet statum, in quo ante suppressionem et litteras praedictas reperiebatur (ita quod ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus tam illa, quam Franciscus episcopus, et illius in dictâ ecclesia Angamalensi successores, nomine et titulo metropolitanae ecclesiae ac archiepiscopi, necnon sede, dignitate, superioritate et prae eminentiâ archiepiscopalibus, universoque iure metropolitico uti et gaudere possint et debeant, in omnibus et per omnia, perinde ac si suppressio et litterae praedictae nunquam emanassent), auctoritate et tenore praemissis similiter perpetuo restituimus, reponimus et plenarie reintegramus, ipsamque ecclesiam Angamalensem ad statum et essentiam archiepiscopalis et metropolitanae ecclesiae, prout antea erat, reducimus, et ab omni suffraganeatus, superioritate et metropolitico iure ecclesiae Goanae, illiusque archiepiscopi, eisdem auctoritate et tenore etiam perpetuo eximimus et liberamus.

Clausulae pro praesentis constitutionis firmitate.

§ 3. Decernentes ecclesiam Angamalensem huiusmodi adversus suppressionem et litteras praedictas perpetuo restitutam, reductam, exemptam et liberam, necnon easdem praesentes litteras nullo unquam tempore ex quavis causâ de subreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari, impugnari, vel retractari posse, sed semper et perpetuo validas et efficaces fore et esse, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere: sicque et non aliter per quoscumque iudices, etiam commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et defi-

niri debere, ac irritum et inane, quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Non obstantibus suppressione, ac prioribus litteris, aliisque praemissis, necnon quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, caeterisque contrariis quibuscumque.

Contraria tollit.

§ 5. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae restitutionis, repositionis, reintegrationis, reductionis, exemptionis, liberationis et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noviter incursum.

Clausulae poenitentios.

Datum Romae apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicae MDCVIII, undecimo kalendas januarii, pontificatus nostri anno iv.

Dat. die 22 decembris 1608, pontif. an. iv.

CXXIX.

Ne fratres et moniales eligant confessarium ex privilegio Bullae Cruciatæ¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Alias felicitis recordationis Clementi Papae VIII praedecessori nostro, nomine prioris generalis fratrum beatae Mariae de Monte Carmelo, exposito, quod, cum in Bullâ Cruciatæ sanctae, et aliis privilegiis, quae ab Apostolicâ Sede concedi solent, detur facultas eligendi confessorem idoneum ab Ordinario approbatum, qui possit christifideles absolvere

Clemens VIII declarat neque fratres neque moniales posse confessarium sibi eligere ex privilegio Bullae Cruciatæ.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

a casibus Ordinario reservatis, et a quibusdam etiam, quae dictae Sedi reservata sunt, Religiosi dicti Ordinis, seu eorum nonnulli, etiam iis facultatibus uti praesumebant, et illorum praetextu eligebant confessorem aliquando praeter eos, qui a suis praelatis eorum confessionibus audiendis deputati erant, quod aliquando in spirituale eorum vergebat detrimentum; dictus Clemens praedecessor, eiusdem prioris supplicationibus etiam ex tunc sibi humiliter porrectis inclinatus, per suas in simili formâ Brevis expeditas litteras, concessionem sanctae Cruciatæ et aliorum indulgentiarum particularium, quantum ad praedictum articulum eligendi confessarium et absolvendi a casibus reservatis cum fratribus et sororibus monialibus Ordinis praedicti ac aliorum quorumcumque Ordinum ac Congregationum cuiusvis instituti, Mendicantium et non Mendicantium, tam provinciae Hispaniae, quam extra eam ubilibet locorum¹ minime habere, neque censerî, sed suae intentionis fuisse, quod iidem fratres et moniales, quantum ad sacramentum poenitentiae, seu confessionis administrationem, dispositioni suorum praelatorum subiecti essent, perpetuo declaravit: hisdem tamen praelatis, ut in usu huiusmodi potestatis se cum subditis faciles et benignos exhiberent, praecepit et mandavit, prout in dictis litteris plenius continetur².

§ 2. Cum autem, sicut nobis nuper nomine venerabilis fratris Ludovici episcopi Salamantini expositum fuit, pro declarationis ac praecepti et mandati nec non litterarum praedictarum firmitati subsidiâ plurimum expediat, illas per nos

¹ Sic fert edit. Main., at forsan interpunctione mutata locum pro locorum legere oportet hoc modo; quam extra eam ubilibet, locum minime habere, etc. (R. T.).

² Quas habes in tom. X pag. 549 (R. T.).

approbari et confirmari; ideo nobis humiliter supplicari fecit, ut in praemis- sis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

§ 3. Nos igitur, qui personarum sub Religionis iugo Altissimo famulantium statui et salubri directioni libenter consulimus, et per Romanos Pontifices praedecessores nostros provide disposita, ut inviolabiliter observentur, curare tenemur, dictarum litterarum tenores praesentibus pro expressis habentes, declarationem et litteras praedictas, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adicimus, ac ab aliis monachis et fratribus ac monialibus praedicti et quorumvis aliorum Ordinum et Congregationum cuiusvis instituti, Mendicantium et non Mendicantium, tam provinciae Hispaniae, quam extra eam, inviolabiliter observari similiter mandamus et praecipimus.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, ac praedicti et quorumvis aliorum Ordinum, etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis, statutis et consuetudinibus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 5. Volumus autem ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiasticâ constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxiv decembris MDCVIII, pontificatus nostri anno IV.

Dat. die 24 decembris 1608, pontif. an. IV.

Confirmat Paulus.

Obstantia foli.

Transumptis creditur.

CXXX.

Facultas nuncio Sabaudiae cognoscendi quascumque causas in secundâ instantiâ universitatum sancti Benigni, Montanari, Filetti et Lombardoni iurisdictionis monasterii abbatae nuncupati sancti Benigni, Ordinis sancti Benedicti, nullius dioecesis, provinciae Taurinensis¹.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Exordium.

Ex commissâ nobis desuper pastoralis officii curâ invigilare debemus, ne christifideles, praesertim Apostolicae Sedi subiecti, qui in remotis degunt, et paupertate premuntur, in prosequendis eorum litibus, expensis et incommodis graventur.

Pius IV abbatem sancti Benigni concessit ut causas incolarum horum oppidorum cognosceret in secundâ instantiâ.

§ 1. Sane dilecti filii universitates et homines sancti Benigni, et Montanari, ac Filetti, necnon Lombardoni, et aliorum locorum iurisdictionis monasterii abbatae nuncupati, Sedi Apostolicae immediate subiecti, eiusdem sancti Benigni, Ordinis sancti Benedicti, nullius dioecesis, provinciae Taurinensis, nobis nuper exponi fecerunt, quod aliâs felicis recordationis Pius Papa IV, praedecessor noster, dictis universitatibus et hominibus, qui propter eorum paupertatem, magnamque dictorum locorum a Sede Apostolicâ distantiam, causas ad dictam Sedem pro tempore devolutas prosequi nequibant, tunc et pro tempore existentem Sedis praedictae in illis partibus legatum, seu nuncium, iudicem (qui quascumque causas in secundâ instantiâ a quibuscumque sententiis, summam quinquaginta scutorum auri in auro non excedentibus, per ipsius monasterii abbatem aut ab eo deputatos pro tempore latis, cognoscere, decidere et sine debito terminare, ac

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

debitae executioni demandare valeret) ad ipsius praedecessoris et dictae Sedis beneplacitum constituit et deputavit;

§ 2. Et subinde, pro eo quod universitatibus et hominibus praedictis propter paupertatem et distantiam huiusmodi valde difficile erat pro singulis casibus dictam summam quinquaginta scutorum excedentibus ad Sedem eandem recursum habere, recolendae memoriae Clemens Papa VIII, etiam praedecessor noster, facultatem cognoscendi quascumque causas in secundâ instantiâ usque ad summam quinquaginta scutorum, nuncio apostolico concessam, ad omnes et quascumque causas in secundâ instantiâ, civiles et criminales ac mixtas, et etiam beneficiales et matrimoniales, ac alias quascumque, cuiuscumque qualitatis existentes, et ad quamcumque summam ascendentes, pro tempore movendas, ad certum tunc expressum tempus extendit, ipsumque tempus pluries, et ultimo ad quinquennium prorogavit, prout in litteris desuper expeditis¹ plenius continetur.

§ 3. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, finis praedicti quinquennii instet, et universitates et homines praedicti eadem paupertate premuntur, ideo nobis humiliter supplicari fecerunt, ut ipsis de ulteriori prorogatione in praemis- sis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur. Nos igitur, dictos universitates et homines amplioribus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulis a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, necnon dictarum litterarum

Clemens VIII eandem facultatem nuncio apostolico concessit ad quinquennium.

Quo lapsa, Paulus ad aliud quinquennium illam prorogavit.

¹ Quas non puto esse in Bullario (R. T.).